
Ministarstvo kulture i medija
Podržano od Ministarstva kulture i medija
Crna Gora
Ministarstvo turizma
Opština Nikšić
NIKŠIĆKO POZORIŠTE
1884
MEĐUNARODNI
FESTIVAL GLUMCA
Nikšić 2026.
5 – 10. novembar
BILTEN
Igrajmo srcem.

... Ko je ko na Festivalu ...

SAVJET FESTIVALA:
Janko Jelić, predsjednik
Radinko Krulanović, član
Drago Perović, član
Miljan Mijušković, član
Vojin Striković, član

DIREKTOR FESTIVALA
Radinko Krulanović

SELEKTOR FESTIVALA
Miloš Latinović

ŽIRI FESTIVALA
Miodrag Krivokapić, predsjednik
Danica Maksimović, član
Stevan Vuković, član

MODERATOR
Dr Jelena S. Perić

KRITIKA FESTIVALA
Nataša Gvozdenović

GLAVNI ORGANIZATOR
Tanja Perišić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Sandra Gardašević

NAGRADE FESTIVALA:
***Grand prix* za najbolju mušku ulogu**
***Grand prix* za najbolju žensku ulogu**
***Grand prix* za najbolju epizodnu mušku ulogu**
***Grand prix* za najbolju epizodnu žensku ulogu**
***Grand prix* za najbolji partnerski odnos na sceni**

ORGANIZATOR I PRODUCENT
JU Nikšićko pozorište

POKROVITELJI
Ministarstvo kulture i medija
Ministarstvo turizma
Opština Nikšić

Prijatelji Festivala:
Nikšić 2030 Evropska prestonica kulutre, RTVNK, RTCG, Elektroprivreda Crne Gore, Turistička organizacija opštine Nikšić, NLB BANKA, Opština Plužine

Prodaja ulaznica
Biletarnica Nikšićkog pozorišta, od 10.00 do 20.00 h
Tel. 040/213 566; 069/490 198

Pozorište povezuje narode, zajednice, kulture...

...

Kao glumac i pozorišni stvaralac, i dalje vjerujem u moć pozorišta. U svijetu koji izgleda da postaje sve podjeljeniji, opresivniji i nasilniji, izazov nas kao pozorišnih stvaralaca je da izbjegnemo korupciju pozorišta kao isključivo komercijalnog poduhvata posvećenog zabavi radi odvlačenja pažnje, ili kao suvoparnog institucionalnog čuvara tradicija, već da njegujemo njegovu moć da povezuje narode, zajednice, kulture i prije svega da se preispituje kuda idemo…

Veličina pozorišta je u preispitivanju načina na koji razmišljamo i ohrabrivanju da zamislimo ono čemu težimo. Svako čulo otvara put ka susretu, a tim sastajanjima definišemo ko smo. Kroz pripovijedanje, estetiku, jezik, pokret, scenografiju – pozorište kao sveukupna umjetnička forma može nam pomoći da vidimo šta je bilo, šta jeste i šta bi naš svijet mogao biti.

(**William James Dafoe**, američki glumac; autor ovogodišnje poruke za ***Svjetski dan pozorišta* – 27. mart**)

Program Festivala

05. 11. (četvrtak)
Nikšićko pozorište; 20.00 h

Svečano otvaranje 22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

Franc Ksaver Krec
STRAH I NADA
***Makedonski narodni teatar* Skoplje (*Makedonski naroden teatar*)**

Adaptacija i režija: **Tatjana Mandić Rigonat**
Tekstovi za songove:**Tatjana Mandić Rigonat**
Prevod na makedonski jezik: **Aleksandar Rusjakov**
Scenografija: **Vesna Popović**
Kostimografija: **Roza Trajčeska**
Kompozitorka: **Irena Popović Dragović**

Igraju:
Saško Kocev (*Vili*), **Saška Dimitrovska** (*Marta, Barbara*), **Aleksandar Mikić** (*Nepoznati, Adam*), **Darja Rizova** (*Nepoznata, Ema*), **Natalija Teodosieva** (*Ana, Irmi*), **Nikola Ristanovski** (*Karl, Maketar*), **Toni Mihajlovski** (*Ervin, Tomas*), **Tanja Kočovska** (*Leni, gospođa Ruzam*), **Aleksandar Mikić** (*Adam, gospodin Ruzam*), **Lola Kukla** (*Lola*), **Darja Rizova** (*Greta*), **Damjan Cvetanovski** (*Stranac, Kemal Altun*), **Natalija Teodosieva** (*Eva*) i **Nela Pavlovska** (*Studentkinja*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h; *PRESS* sala / desni foaje *Nikšićkog pozorišta*)

06. 11. (petak)
Nikšićko pozorište; 20.00 h

Inspirisano autobiografijom *Tajni život Salvadora Dalija*
CONTRA MUNDUM
***Centar za kulturu* Tivat**

Koncept i režija: **Veljko Mićunović**
Dramaturgija: **Slobodan Obradović**
Kompozitor: **Nevena Glušica**
Scenografija: **Sven** i **Ivana Jonke**
Kostimografija: **Marija Marković Milojev**
Asistentkinja kostimografije: **Milena Kostić Jojić**

Glavna uloga:
Ozren Grabarić (*Salvador Dali*)
Muzičari: **Aljoša Zakić** (*truba*), **Đorđe Kujundžić** (*saksofon*), **Kosta Vukašinović** (*trombon*), **Anja Riđešić** (*klavir*), **Marko Ćurčić** (*kontrabas*), **Nemanja Tasić** (*bubanj*)

***Off program*:**
Razgovor o predstavi (22.00 h; *PRESS* sala / desni foaje *Nikšićkog pozorišta*)

07. 11. (subota)
Nikšićko pozorište; 20.00 h

Dušan Kovačević
PROFESIONALAC
***Zvezdara teatar* Beograd**

Režija: **Dušan Kovačević**
Scenografija: **Vladislava Munić Kanington**
Kostimografija: **Dragica Laušević**
Kompozitor i izbor muzike: **Vladimir Marković**

Igraju: **Igor Đorđević** (*Ja – Teodor Teja Kraj*), **Nenad Jezdić** (*Luka Laban – profesionalac*), **Ana Franić** (*Marta – sekretarica*), **Duško Aškoović** (*Jedan, sasvim normalan, ludak*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h; *PRESS* sala / desni foaje *Nikšićkog pozorišta*)

Program Festivala

08. 11. (nedjelja)
Nikšićko pozorište; 20.00 h

Ken Ludwig
GDE JE PRIMADONA? LEND ME A SOPRANO?
Pozorište Koper (Gledališče Koper – Teatro Capodistria) i ***Gradsko pozorište Ptuj (Mestno gledališče Ptuj)***

Režija: **Katja Pegan**
Prevod: **Tina Mahkota**
Scenografija: **Marco Juratovec**
Kostimografija: **Alan Hranitelj**
Autor muzike: **Mirko Vuksanović**
Dizajner svjetla: **Jaka Varmuž**
Lektor: **Martin Vrtačnik**
Korepetitorica: **Ana Erčulj**
Asistentkinja režije: **Renata Vidič**

Igraju:
Lara Jankovič (*Gospođa Vajli / Wylie, upravnica operske kuće*), **Pia Skvarča** (*Džo / Jo, njena asistentkinja*), **Rok Ličen** (*Džeri / Jerry, sin gospođe Vajli / Wylie*), **Sara Gorše** (*Elena Firenzi, svjetski poznata sopranistkinja*), **Blaž Popovski** (*Paskvale / Pasquale, Elenin muž*), **Igor Štamulak** (*Hotelski sluga*), **Mak Tepšić** (*Leo, tenor*), **Mojca Partljič** (*Julija, predsjedavajuća operskog društva*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h; *PRESS* sala / desni foaje *Nikšićkog pozorišta*)

09.11. (ponedjeljak)
Nikšićko pozorište; 20.00 h

Milutin Bojić
GOSPOĐA OLGA
Narodno pozorište u Beogradu i ***Narodno pozorište Republike Srpske*** **Banja Luka**

Režija: **Jug Đorđević**
Dramaturgija: **Đorđe Kosić**
Scenografija: **Dragana Purković Macan**
Kostimografija: **Velimirka Damjanović**
Kompovanje muzike: **Nevena Glušica**
Scenski pokret: **Milica Cerović**
Scenski govor: **dr Dejan Sredojević**
Dizajneri svjetla: **Mia Mlinarević**, **Srđan Savić**
Asistent reditelja: **Bojan Stević**

Igraju: **Nela Mihailović** (*Olga Ristićka*), **Ljubiša Savanović** (*Advokat Novaković*), **Slađana Zrnić** (*Novakovićka, njegova žena*), **Aleksandar Vučković** (*Gidra, njihov sin*), **Iva Milanović** (*Vuka, Olgina ćerka*), **Smiljana Marinković** (*Marija, služavka*)

Off program:
Razgovor o predstavi (22.00 h; *PRESS* sala / desni foaje *Nikšićkog pozorišta*)

10. 11. (utorak)
Nikšićko pozorište; 20.00 h
Dodjela nagrada i svečano zatvaranje 22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

Predstava u čast nagrađenih

Đorđe Kosić
CENTRALA ZA HUMOR
Narodno pozorište u Beogradu

Režija: **Olja Đorđević**
Dramaturgija: **Jefimija Sekulović**
Kostimografija: **Marija Marković Milojev**
Scenografija: **Ljubica Petrović**
Koreografija: **Andreja Kulešević**
Komponovanje muzike: **Irena Popović**
Scenski govor: **Ljiljana Mrkić Popović**
Kostimografska asistentura: **Milena Kostić Jojić**
Scenografska asistentura: **Jasna Saramandić**

Igraju: **Radovan Vujović** (*Aleksandar Cvetković Aca*), **Miloš Đorđević** (*Jovan Tanić*), **Jovan Jovanović** (*Nikola Popović*), **Vanja Milačić** (*Žanka Stokić*), **Pavle Jerinić** (*Mirko Milisavljević*), **Suzana Lukić** (*Ljubinka Bobić Boba*)

Ministarstvo kulture i medija

Podržano od Ministarstva kulture i medija

Crna Gora
Ministarstvo turizma

Opština Nikšić

NIKŠIĆKO POZORIŠTE 1884

MEĐUNARODNI FESTIVAL GLUMCA

Nikšić 2026.
5 – 10. novembar

05. 11. (četvrtak)
Nikšićko pozorište/20.00 h
Svečano otvaranje 22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

Franc Ksaver Krec
STRAH I NADA
Adaptacija i režija ***Tatjana Mandić Rigonat***
Makedonski narodni teatar Skoplje

06. 11. (petak)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Inspirisano autobiografijom
„Tajni život Salvadora Dalija“
CONTRA MUNDUM
Koncept i režija ***Veljko Mićunović***
Centar za kulturu Tivat

07. 11. (subota)
Nikšićko pozorište/20.00 h

PROFESIONALAC
Pisac i reditelj ***Dušan Kovačević***
Zvezdara teatar Beograd

08. 11. (nedjelja)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Ken Ludwig
GDE JE PRIMADONA?
(LEND ME A SOPRANO)
Režija ***Katja Pegan***
Pozorište Koper i Gradsko pozorište Ptuj

09. 11. (ponedjeljak)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Milutin Bojić
GOSPOĐA OLGA
Režija ***Jug Đorđević***
Narodno pozorište u Beogradu i
Narodno pozorište Republike Srpske Banja Luka

10. 11. (utorak)
Nikšićko pozorište/20.00 h
Dodjela nagrada i svečano zatvaranje
22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

U čast nagrađenih
Đorđe Kosić
CENTRALA ZA HUMOR
Režija ***Olja Đorđević***
Narodno pozorište u Beogradu

Svake večeri u 22.00 h
RAZGOVORI O PREDSTAVAMA U FOAJEU
NIKŠIĆKOG POZORIŠTA
Moderatorka ***Jelena S. Perić***

Igrajmo srcem.

OTVORENI GRAD Nikšić 2030 Evropska prestonica kulture

RTCG

epcg

NIKŠIĆ TURISTIČKA ORGANIZACIJA

NLB Banka

Opština Plužine

Riječ selektora Festivala, Miloša Latinovića

Svaka godina - stepenik više do zvezda

Selekcija ***Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026***, predviđa pet predstava u zvaničnoj konkurenciji i postavlja zadatak da se iz obilja sezonske teatarske ponude izdvoje predstave kvalitetom značajne, dostojne nastupa na uglednom festivalu koji je ušao u treću deceniju, ali s važnom karakteristikom - dominatne glumačke ekspresivnosti. Jer, ***Međunarodni festival glumca*** traga za pojedinačnim histrionskim doprinosom kompaktnom projektu, kakav je pozorišna predstava. Izazov je tragati za takvim teatarskim dostignućima, a ove godine je to bio – prijatno težak posao, jer sezona je i pored teških (a nekako su uvek takvi) uslova rada obilovala dobrim predstavama i naročito bravurama glumaca i glumica, što je vraćalo veru u trajnost i vitalnost naše umetnosti. Selektor na kraju ipak mora podvući crtu, te je tako za ***22. Međunarodni festival glumca – Nikšić 2026***, izabrano pet predstava: ***Strah i nada*** od Franca Ksavera Kreca, u režiji **Tanje Mandić Rigonat** i produkciji ***Makedonskog narodnog teatra*** iz Skoplja (Makedonija), zatim predstava ***Contra Mundum***, inspirisana knjigom *Tajni život Salvadora Dalija*, u adaptaciji i režiji **Veljka Mićunovića**, u produkciji **Centra za kulturu Tivat** (Crna Gora), sledi nova verzija kultne predstave Dušana Kovačevića, ***Profesionalac***, u autorovoj režiji i produkciji ***Zvezdara teatra*** **Beograd** (Srbija), potom nešto sasvim drugo, sveže i mladalački nadahnuto, duhovito kroz prizmu komedije zabune u komadu ***Lend Me A Soprano*** - ***Gde je Primadona?*** u režiji **Katje Pegan** i koprodukciji **Pozorišta *Koper*** i ***Gradskog pozorišta*** **Ptuj** (Slovenija), a za kraj takmičarskog dela drama Milutina Bojića, ***Gospođa Olga*** u režiji Juga Đorđevića i koprodukciji NP Beograd i NP Republike Srpske iz Banja Luke (Srbija/Bosna i Hercegovina).

Izbor je, naravno, subjektivan, ličan, i na ispitu, ali opredeljenje je verujućeg u pogledu važnosti Festivala i doprinosa daljem njegovom razvoju, a opet i okrenutog budućnosti, jer svaka godina treba/mora biti stepenik više, i više, sve do zvezda.

Dakle – igrajmo srcem,
jer onda će i duša biti zadovoljna.
I srećna.

(Autor teksta je poznati srpski književnik)

Intervju povodom: selektor Festivala, Miloš Latinović

Glumačka ekspresija sada i ovdje

• Za „Međunarodni festival glumca“ najbolja je ocena, želja teatara i pozorišnih trupa u regionu da dođu u Nikšić, da igraju ovde i osvoje nagrade. Šta je presudno, lako je zaključiti – pre svega: ozbiljna konkurencija, Stručni žiri, ozbiljnost razgovora za Okruglim stolom kritike, brojnost publike, dobra organizacija, predusretljivost onih koji brinu o Festivalu. Sve to zatičemo u Nikšiću iz godine u godinu. Tako se gradi i pozicionira Festival…

Bordo ili tamnocrvena boja tradicionalno *pitura* teatar, još iz vremena stare Italije i njenih operskih kuća. U emulziji sa zlatnom, bila je i jeste simbol raskoši i moći. Kroz tu likovnost postoji i naučna osnova, tzv. **Purkinjeov fenomen** (*tendencija ljudskog oka da u uslovima slabog osvjetljenja postane osjetljivije na zelene i plave nijanse, dok crveni tonovi izgledaju znantno tamniji ili čak crni*). Kreativno i lakonski rečeno, ova nijansa teatra nam pomaže da uživamo u pozorišnim predstavama. Tokom ***Međunarodnog festivala glumca***, sve je podređeno snazi glumačke igre, odnosno **GLUMCU**, a o nadahnutom procesu selekcije takmičarskih predstava, govori književnik, **Miloš Latinović**, koji kod ove svetkovine, između pregršta ostalih, cijeni *seanse* u kom se ukrštaju stručno i laičko, opet u nijansi bordo atmosfere.

Repertoar ovogodišnjeg ***Festivala*** na osnovu Vaše selektorske odluke, koncipiran je od pet predstava u konkurenciji za nagrade. Koliko predstava je inače bilo *u opticaju* i šta je bilo presudno za Vašu selekciju?

Presudna je koncepcija „Međunarodnog festival glumca“. Dakle, „tragao“ sam za glumačkim ostvarenjima koja su obeležila ovogodišnju produkciju, ali koja su nužno važan elemnt predstave u celini, dostojne nastupa na prestižnom Festivalu. To je dobitna kombinacija, ali nije lako uvek pronaći individualni domet, jer je u našem teatru sve češće insistiranje na kolektivnoj igri. U pet izdvojenih predstava, od nešto više od dvadeset (godišnje gledam više od stotinu) koje su ušle u obzir za nastup na Festivalu, glumačka ekspresija je dominantna, čak i u predstavi „Gde je primadona“ iz Slovenije, koja ne bi mogla da funkcioniše bez skladne i precizne igre ansambla.

Na koji način ovogodišnje izdanje komunicira sa estetikom našeg Pozorišta i njegovih produkcijskih poduhvata?

Teško je odgovoriti u nekoliko rečenica, jer u selekciji nedostaje eksperimenta – „novuma“, ali njega u smislu zadovoljavajućeg kvaliteta nema ni u produkciji naših teatara. Izbor je pravljen prema pravilniku Festivala

– da bi Žiri imao težak izbor za nagrade, a da bi publika uživala gledajući predstavu. Nisam razmišljao o „estetici našeg Pozorišta“ jer je estetike u dramskoj umetnosti sve manje ima, a repertoari su toliko raznovrsni. Estetika je teško uhvatljiva što se postavljanja određenih komada na repertoarima tiče, pa nema razloga, ni potrebe, jedan jasno koncipiran Festival naslanjati na tu tarabu. Ako ipak insistirate onda je korespodentan sa onim što je u našem teatru jasno razaznaje u kvalitetu, a to su glumci.

Teatar se dešava sad i ovdje. Imate ogromno iskustvo kao selektor brojnih pozorišnih festivala. Koliko je izazovno selektovati predstave za festivale, koje nijeste mogli pogledati uživo, već preko *AV* zapisa? Kako se prepoznaje energija koja je vrijedna ponovnog gledanja uživo?

Trudim se da predstave gledam „u živo“. To sam naučio veoma rano, kada sam kao student gledao u Ateljeu 212 „Radovana Trećeg“ – tri puta i svaki put je bilo drugačije. Ali, dešava se da morate da se okrenete i modernim tehnologijama. Ono što je zanimljivo – predstavu koju procenite kao dobru gledajući snimak, još je bolja, kasnije, u teatru, na sceni, pred publikom. To je kao pravilo zbog posebnosti svakog izvođenja – uvek je tu, uvek nešto drugačije, emotivnije. Što se samih izbora tiče, zaista je bilo mnogo selekcija – i nisam se umorio, jer pre svega volim pozorište – oni zavise od odgovora na pitanje šta treba tom festivalu. Dakle, nije isto selektirati za Sterijino pozorje ili za festival klasike ili komedije. Ne mislim da je to nešto dramatično kompleksno – mada ume da bude zbog drugih. Odgovorno jeste, ali u izboru nema filozofije - samo pošten pristup, iskustvo i precizna procena.

Gdje se ovaj Festival sa tradicijom od tri decenije, nalazi na mapi pozorišnih događaja u zemlji i regionu?

Za „Međunarodni festival glumca“ najbolja je ocena želja teatara i pozorišnih trupa u regionu da dođu u Nikšić, da igraju ovde i osvoje nagrade. Gde god sam otišao kao selektor, primetio sam nastojanje da se ponudi najbolje, da se učini sve i nametne u selekciji. Šta je presudno, lako je zaključiti – pre svega ozbiljna konkurencija, stručni Žiri, ozbiljnost razgovora za Okruglim stolom kritike, brojnost publike, dobra organizacija, predusretljivost onih koji brinu o Festivalu. Sve to zatičemo u Nikšiću iz godine u godinu. Tako se gradi i pozicionira Festival, a mi smo svedoci i delimično protagonisti etabliranja „Međunarodnog festivala glumca“ na regionaloj mapi značajnih festivala.

Koji dio ***Međunarodnog festivala glumca*** je Vama posebno drag i značajan, a nemaju ga druge teatarske svetkovine?

Teško je izdvojiti, jer Festival u Nikšiću je svetkovina, a onda ima svakakvih „đakonija“. Volim da posle predstave popričam sa publikom, da ostanem sa akterima i domaćinima uz odličnu muziku, ali najdraže su mi jutarnje „seanse“ jer tu se „hladne glave“ ukršta stručno i laičko, a sve u slavu i dobrobiti teatra.

Milena Radonjić

Riječ predsjednika Savjeta Festivala, Janka Jelića

U divoti i čistoti susreta zasijaće *Nikšićko pozorište*

Kad veliki sportisti krenu da se bore za sami vrh i kada je potrebno da daju nešto više od svojih realnih mogućnosti, onda im se kaže da zanemare naučena znanja i vještine i da sve podrede srcu. Da igraju srcem. Tako u vrtlogu umjetničkih stremljenja i društvenih turbulencija i GLUMAC zanemari svijet i sve njegove prepreke i jednostavno srcem zaigra ne misleći ni na šta, osim na samu esenciju igre i zadatak da napisano pretvori u živi život. Da srce publike takođe, razigra u pitanju da li je pred njim prizor izmaštanog ili tvorevina dubljeg smisla koja se reprodukuje u nove živote i nove žive svjetove. A kada uspijete da okupite čitavu omanju vojsku ljudi sa takvim razigranim srcima onda jednostavno razumijemo šta je i zašto je ***Međunarodni festival glumca u Nikšiću***.

U divoti i čistoti susreta sa takvom vojskom zasijaće još jednom *Nikšićko pozorište*.

Sa srećom!

Intervju povodom: Janko Jelić, predsjednik Savjeta Festivala

Širina duha osjeća se u vazduhu u danima Festivala

• Potpuno je prirodno da poetika Nikšićkog pozorišta utiče na poetiku Festivala. U neku ruku Pozorište je rodilo Festival, a Festival je onda izgrađivao Pozorište. I sad su neodvojive cjeline u okviru iste umjetničke kuće oko koje raste i živi grad Nikšić. Jedno bez drugoga ne može.

Olovka piše srcem u čiju se boju prelila cjelovita umjetnička kreacija stvaraoca: nalivpero - mastilom, kreda - bjeličastim tragom stijene, ugalj - sagorijevanjem grančica vrbe ili vinove loze bez kiseonika... Kakav god ostavlja trag, crn, bijel, taman, raznobojan, izlivena je misao srca koja hrli ka istini. Slogan ovogodišnjeg ***22. izdanja Međunarodnog festivala glumca*** jeste upravo ***Igrajmo srcem***. Bilo srca osjeća se ne samo na sceni, već u krvotoku *Grada N*, gdje između ostalih, *žive gordi konobari i promišljaju o dramatizacijama velikog Dostojevskog*... Klasici svjetske književnosti na sceni, u životu, a sve sa ciljem da se istini teži, jer ona je nesagledliva, ali se kroz umjetničku kreaciju, može naslutiti - cijeni predsjednik ***Savjeta Festivala*** i umjetnički direktor ***Nikšićkog pozorišta***, **Janko Jelić**.

Čini se da je i ove godine zajednička nit Festivala upravo povratak klasičnim formama, motivima i idejama?

Složio bih se sa Vama, ali ta težnja ka povratku klasičnim izvorima teatra nije samo odlika našeg Festivala ili samo našeg Pozorišta. To je mnogo šire zastupljena umjetnička neminovnost koja se ciklično pojavljuje kroz mnoge stvaralačke epohe. To je, u stvari, težnja ka istini, ka rešenju pitanja: Otkuda teatar i čemu on služi? Otkuda nama uopšte potreba da stvaramo umjetnost? I kao što je čovjek uvijek bio i ostao samo čovjek sa svojim veličanstvenim mogućnostima i strašnim nemogućnostima, tako je i teatar bio i ostao u isto vrijeme razapet između veličanstvenosti i nedorečenosti. Između dvije krajnosti se pričaju priča i igraju igre koje oponašaju i istražuju život i bit postojanja. Tako je bilo i biće i tu nema ničega novoga pod Suncem.

Nikšićko pozorište je u prethodnom periodu imalo uspješna gostovanja i premijere svjetskih

klasika književnosti – ***Bele noći*** i ***Majstor i Margarita***. Replike poput: *Rukopisi ne gore* i *Predstave su jače od života i smrti*, kao da oslikavaju umjetničku estetiku ovog Teatra, ali i simboliku ***Međunarodnog festivala glumca***. Na koji način je to prožimajuće?

Potpuno je prirodno da poetika Nikšićkog pozorišta utiče na poetiku Festivala. U neku ruku Pozorište je rodilo Festival, a Festival je onda izgrađivao Pozorište. I sad su neodvojive cjeline u okviru iste umjetničke kuće oko koje raste i živi grad Nikšić. Jedno bez drugoga ne može. E, sad, misli velikih književnika posebno zrače i odzvanjaju kada se saopšte sa pozorišne scene. Pokazuju kako umjetnički duh živi iznad običnog vremena i kako umjetnost ima svoje posebno vrijeme i trajanje u odnosu na svakodnevicu.

Otkrijte nam makar početne riječi čarobne formule za svježinu u produkcijskom i festivalskom izrazu ***Nikšićkog pozorišta***?

Volio bih kad bih znao. A možda to ne bi ni valjalo, jer čovjek ima problem sa svakom kategorijom koju uspije da definiše. Sve što imenujemo i objasnimo ubrzo posmatramo kao podrazumijevajuće i počinje da nam biva dosadno, pa i opterećujuće. Eto, ako baš moram da kažem nešto, onda ću ukrasti misao kolege Krulanovića koji je jednom prilikom objašnjavajući svoj i naš rad rekao da je to „težnja ka istini". Ako ćemo pravo, to i jeste jedini suštinski zadatak i put svake umjetničke kreacije. Dakle, težimo ka istini, ali to ne znači da je dostižemo, samo smo je naslutili. Uostalom, to je i jedino što čovjek u ovom svijetu može.

Nedavno je iz ***Izdavačke djelatnosti Nikšićkog pozorišta*** izašao dragocjen monografski naslov: ***Međunarodni festival glumca (1995 – 2025)***. U tri decenije postojanja, šta je po Vašem mišljenju ostalo vrijedno i isto, a da ne počiva samo na temelju GLUMCA, jer se to svakako podrazumijeva?

Ostalo je nešto po čemu se ljudi u Nikšiću, ali i šire od Nikšića, prepoznaju. Nije to samo gostoprimstvo i ljubaznost. Nije to ni radost zbog sretanja sa značajnim ljudima i stvaraocima. To je jedna širina duha koja se osjeća u vazduhu u danima Festivala, ali i drugih svetkovina našega grada. To je ono po čemu svaki naš gost pamti dolaske i gostovanja u našem Pozorištu, ali i šetajući našim ulicama. Jednom prilikom mi je jedan baš veliki glumac, Nebojša Dugalić, pričao da mu je konobar u jednom ovdašnjem restoranu prišao i dok mu je služio doručak pitao ga detalje vezane za dramatizaciju jednog segmenta „Braće Karamazovih", koju je radio Dugalić pod naslovom „Ispovest Mitje Karamazova". Kaže da se zapanjio kad je čuo koliko do detalja taj običan čovjek iz našeg grada poznaje tu veliku knjigu i njenu kompleksnost. To mu se nije desilo nigdje nego u Nikšiću. Što bi rekao Bećković: „Da nas nema svijet ne bi znao da postoje gordi konobari..." Eto, u tom kratkom svjedočanstvu isijava iskra koja održava i naše Pozorište, i naš Festival, a vjerovatno i grad Nikšić.

Kao pisac, kako biste počeli prvo poglavlje jedne reportažne storije o ovom Festivalu, a da je jednako osjećaju čitaoci od 7 pa do 77 godina?

Sve velike i lijepe priče počinju iz nekog i nečijeg bogatog iskustva. Najčešće je to iskustvo zajednice koje saopštavaju jedna usta. Počnimo rečenicom: U Nikšiću je samo crkva starija od pozorišta. I nećemo pogriješiti.

Milena Radonjić

Riječ moderatorke *Okruglog stola*, dr Jelene S. Perić

Lepota i različitost dramskog izraza

Gluma je posao koji se stalno uči. Mnogi velikani scene svoje su darove glumačkog umeća podizali do eksplozije emocija, gradeći svoj talenat na temeljima sazdanim od poznavanja teksta i razumevanja lika, tako da su njihove uloge ostajale zauvek urezane u sećanja gledalaca.

Zahvaljujući ovom specifičnom pozorišnom Festivalu, specifičnom po tome što je u potpunosti posvećen dramskim umetnicima i njihovoj veštini glume, ljubitelji teatra imaće priliku da i ove godine u svoja sećanja utkaju lepotu i različitost dramskog izraza koju će im sa scene darivati majstori glumačkog zanata.

Američki pisac Džordž Džin Nejtan zapisao je da muškarci u pozorište idu da zaborave, a žene da se sete. Nikšićka će publika i ove godine doći kako bi uživala u odličnim glumačkim rolama. Promišljenim odabirom predstava, selektor Miloš Latinović, vodio je računa o, pre svega, visokom kvalitetu glume, tematici predstava i njihovoj slojevitosti. Upravo ovakvom selekcijom, ***Međunarodni festival glumca***, potvrđuje da svakom novom selekcijom dobija na kvalitetu, a samim tim i na prosperitetu i značaju na festivalskoj mapi regiona. Lepota ovog Festivala ogleda se tako ne samo u raskošnosti glumačke igre već i u različitosti stilova i žanrova, inspirativnim razgovorima nakon odigranih predstava koji i publici, ali i autorskoj ekipi pomažu za što potpunije i dublje sagledavanje suštine jednog dramskog dela.

S velikom radošću i nestrpljenjem iščekujem predstojeći Festival koji će, u to sam uverena, biti prava teatarska poslastica za mnogobrojnu nikšićku publiku.

(Autorka teksta je teatrološkinja i pozorišna kritičarka *Radio Beograda 2)*

Intervju povodom: dr Jelena S. Perić, moderatorka *Okruglog stola*

Najzanimljvije je prvo pitanje koje probija led

• Kroz razgovor sa glumcima, rediteljima, dramskim piscima, sve zavisi ko bude prisustvovao Okruglom stolu, dobijamo puniju sliku o samom delu, procesu, a i o tome kako autorska ekipa pristupa radu, kako doživljava to delo koje se publici prezentuje.

U *arturijanskim* legendama, viteški *Okrugli sto* simbolizuje jednakost i jedinstvo životne cjeline koja beskonačno diše u zapisu umjetnosti. Vječni *spirometar* kroz različitie oblike stvaralaštva, mjeri plućne kapacitete smisla i suštine, koji se u teatru, minuciozno očitavaju. Gotovo su legendarni postali *okrugli*, *ovalni* i pomalo *četvrtasti stolovi* ***Međunarodnog festivala glumca***, čije umjetničke (*plućne kapacitete*) minuciozno očitava ne samo GLUMAC, autorska ekipa, već i publika. U razmjeni mišljenja i pulsiranja, za tim viteškim (dramskim) okruglim stolom, sjedi *primus inter pares* - moderator kao poveznica između TEKSTA – GLUMCA – GLEDAOCA. Prvi put na ovom ***Festivalu***, ali ne prvi put u ovoj podjeli uloga (*moderatorka*) je dr **Jelena S. Perić**, dr istorije dramske književnosti, teatrološkinja i pozorišna kritičarka.

Na ovogodišnjem ***Međunarodnom festivalu glumca***, Vi ste moderatorka u razgovorima o predstavama, koji se tradicionalno održavaju za *Okruglim stolom, četvrtastog oblika*. Šta sve taj sto nosi i donosi u naučno – teatrološkom smislu?

Svaki novi Okrugli sto donosi u naučnom i teatrološkom smislu nešto novo, zato što vi niste u prilici da neke predstave vidite sve do dolaska na Festival. To je izazov vama kao istraživaču, teatrologu, kritičaru, a ujedno kao moderatoru, da pristupite tom poslu sa više strana. Dakle, ne samo kao gledalac, već kritičar, kao neko ko sa glumcima treba da razgovara o predstavi, da istu nekim analizama, raščlanjivanjem svih delova od kojih je sačinjen komad, predoči publici, a ujedno od sagovornika sazna nešto što ni nama kao posmatračima na prvi momenat nije zapalo za oko. Možda su to neki višeslojni delovi koji na prvi pogled nisu uočljivi. Kroz razgovor sa glumcima, rediteljima, dramskim piscima, sve zavisi ko bude prisustvovao Okruglom stolu, dobijamo puniju sliku o samom delu, procesu, a i o tome kako autorska ekipa pristupa radu, kako doživljava to delo koje se publici prezentuje.

Na koji način festivalski okrugli stolovi imaju istinski uticaj na razumijevanje predstava i razvoj pozorišne scene, ili je to ipak negdje prostor za razmjenu mišljenja?

Sve je spremno za *Okrugle stolove* kritike o predstavama

Jako puno zavisi od toga kakva je publika. Imala sam priliku prošle godine da sudelujem u razgovorima baš u vašem Pozorištu za vreme Festivala, ali iz vizure nekoga iz publike ko postavlja pitanja. Zavisi koliko su ljudi raspoloženi za dijalog, a i samim tim to je i izazov moderatoru da pitanja koja mora dobro da promisli, postavi autorskoj ekipi. Istovremeno je potrebno da kod publike izazovete želju za učestvovanjem u debatama, odnosno razmeni misli i ideja. To i jeste prostor za razmenu mišljenja, jer se nekad publika, u zavisnosti koliko je inspirisana razgovorima i predstavom opusti, uključi i možemo zajednički doći do nekih otkrića, kojih možda ni autor u momentu kada je radio komad, nije bio svestan. Imala sam i to iskustvo. Ako se postavi dobro promišljeno pitanje, onda i autor drugačije sagledava. Naime, autorska ekipa ima jednu ideju, svako od nas u publici drugačije doživljava viđeno, pa je logično da se naša mišljenja ukrste. Možda dobijemo neku potpuniju sliku, ili čak drugačiju u odnosu na prvobitnu ideju predstave. U tome se krije lepota tih razgovora. Puno zavisi od toga koliko su glumci raspoloženi. Dešavalo se da glumačka ekipa dođe na razgovor, jer je to njima svakako i

dio posla, pa se taj razgovor od predviđenih pola sata, četdeset pet minuta koliko je predviđeno, proširi na sat vremena. Utisak glumaca je da se to dešava kada su podstaknuti pitanjima. Jako je važno kako se predstava posmatra i koje slojeve otkrivamo; Da li uporedjujemo sa nekim drugim tekstovima tog autora čije se djelo izvodi? Ili ako je meni kao kritičaru i teatrologu poznat opus reditelja te predstave, onda mogu da povezujem i sa njegovim prethodnim ostvarenjima, zarad dobijanja neke celine. Sve zavisi ko je u publici, kako je publika raspoložena, koliko je predstava gledaocima bila zanimljiva da o njoj govore.

Foto pamćeno kao 20261029_111643 leg.ne treba

Obično se nakon spuštene zavjese na sceni, za okruglim stolovima često nastavlja predstava, ali u drugačijoj svjetlosti. Šta se po Vašem iskustvu, najzanimljivije dešava kada razgovor počne?

Kao i kad vodim razgovore sa svojim gostima u emisijama Radio Beograda, pripremim se za intervjue. Ali vi nekad ne znate u kakvom će raspoloženju sagovornik doći, kako će pristupiti. Kod okruglih stolova specifično je to što sa glumcima razgovarate neposredno po igranju predstave. Oni su tada ne samo fizički umorni, već emotivno iscrpljeni. Pogotovo kada igraju ozbiljan dramski komad, tragediju, ili se radi o angažovanom tekstu… Najzanimljivije treba da bude to prvo pitanje koje mora da probije led. Inspirativno da bude za prvog sagovornika, a ujedno da podstakne i ostale kolege da o tom delu pričaju. To nije samo pitanje o likovima, već možda dublji pristup ulozi, društvenom kontekstu, vremenu u kom se igra, nešto što je glumcima zanimljivo, kada nije svaka publika ista. Nije isto igranje na festivalu, ili premijeri, gostovanju. Bilo je situacija na Festivalu u Vršču, kada su gostovale prilično politički angažovane predstave, u danima koji su prethodili parlamentarnim izborima u Srbiji. Tada gledate puls publike, reakciju glumaca, organizatora. Vremenski kontekst je veoma važan u svemu što se obrađuje i sagledava. Takođe, se dešava da se određena predstava ponavlja, jer su festivali vremenski blizu, pa je i glumcima svakako drugačije odgovoriti na pitanje o atmosferi publike i različitim konceptima festivala. Ako vodite razgovore sa glumcima na različitim festivalima, a predstava je ta koja je uvrštena u više različitih selekcija, onda je moj zadatak kao moderatora da pitanja budu uvek inovativna, da bi njima kao sagovornicima bilo zanimljivo da na njih odgovaraju pred različitom publikom. Zanimljivo je što nikada ne znate kako će publika reagovati.

Vi ste doktorirali istoriju dramske književnosti, teatrološkinja ste i pozorišna kritičarka. Kroz svoj rad, između ostalog osjećate puls i taj poseban odnos GLUMCA i GLEDAOCA. Ko na koga u tom zaista promjenljivom odnosu više utiče, a sve u cilju razvoja zdravog kritičkog diskursa u umjetnosti, pa i životu?

Važna je ljubav prema pozorištu i kada teatru pristupate sa puno ljubavi, a pratite ga poput mene od malena, onda vidite kako se pozorište mijenja, diše, evoluira, ima uspone i padove, što je normalno. Kao što sam i rekla, sve zavisi u kom se kontekstu gleda, kako je publika raspoložena, da li je došla da vidi samo određenog glumca, glumicu, ili je prethodno upoznata sa temom. Da li ih nešto privatno u tom trenutku tišti, pa im je ta predstava posebno bliska ili ne. Moj zadatak kao moderatora nije samo da motivišem glumce, već da pokrenem publiku da učestvuje u razgovorima. Nije cilj jednosmjerna komunikacija između glumaca, autorskog tima i moderatora. Razgovor na okruglim stolovima može da bude jako interesantan, zanimljiv, poučan i lekovit. Slikovito da objasnim: Imate želju da nakon što se okrugli sto zvanično završi, nastavite dijalog sa autorima, prijateljima, porodicom u svojim kućama.

U intervjuu koji ste dali za prošlogodišnje izdanje časopisa *Pozorište*, istakli ste da Nikšić ima poseban geopolitički položaj i tradiciju, jer veliki broj ljudi iz pozorišnog, umjetničkog života dolazi upravo sa ovog podneblja. Da li tu ima nešto više od *vazduha i vode*?

Nikšić je za mene posebno mesto, osjećam se lepo u Vašem gradu. Volim kada sam u prilici da sarađujem sa ekipom Nikšićkog pozorišta, sa ljudima koji su na čelu ove kuće, jer se zaista trude da ne samo Nikšićko pozorište, već Nikšić kao grad mapiraju na kulturološkoj sceni regiona. Predstave koje su realizovane unazad godinu dana, od mog prošlogodišnjeg boravka na Festivalu, su postigle uspeh na festivalu u Užicu, kada su bili apsolutni pobednik tog takmičenja, zatim gostovanja u Beogradu, širom regiona… Svakako ima više od vazduha i od vode (smijeh). ***U pitanju je velika posvećenost ljudi koji su u rukovodećem delu Pozorišta. Svesni su koliko je važno angažovati reditelje koji su se svojim dugogodišnjim radom istakli na regionalnoj sceni, zatim su važni novi tekstovi, angažovanje mladih umetnika. Promišljanje ljudi koji su na čelu ove kuće je zaista drugačije. Postoji velika ljubav prema pozorištu kao umetnosti, svesnost koliko je taj posao odgovoran, zahtevan. Onda nije ni čudo, jer znam iz razgovora sa glumcima, zašto vole i žele da dolaze na nikšićki Festival. On jeste u čast GLUMCA, ali je praznik i nama koji smo u publici, jer smo u prilici da pogledamo odlična ostvarenja.***

Milena Radonjić

U takmičarskom programu pet predstava, šesta u čast nagrađenih

Glumac od koga sve počinje

Međunarodni festival glumca - Nikšić 2026 održaće se od **5.** do **10. novembra**, pod sloganom ***Igrajmo srcem***. Svojim impulsom okupiće prestižna imena dramskih i umjetničkih stvaralaca zemlje i regiona. Festivalski repertoar će glumačkom punoćom, kvalitetnom selekcijom, *otvoreno i iskreno na sceni kako i u životu*, dodatno potvrditi da je Nikšić - ***Evropska prestonica kulture 2030***.

Po odabiru selektora, **Miloša Latinovića**, u konkurenciji za nagrade takmičiće se glumci pet predstava iz zemalja regiona i Crne Gore, dok će šesta biti izvedena u čast nagrađenih. Festivalski repertoar realizuje se sa početkom u 20 sati. Razgovori o predstavama, koje će moderirati dr teatrologije, pozorišna kritičarka *Radio Beograda 2*, **Jelena S. Perić**, održaće se u ***PRESS*** sali (desni foaje) *Nikšićkog pozorišta*, sa početkom u 22 sata.

Takmičarska selekcija ovogodišnje smotre usmjerena je na predstave koje se dotiču vremena društvenih pritisaka i potrage za dostojanstvom, tanke linije između genijalnosti i šarlatanstva, progonu prošlosti i sadašnjosti, zamjeni identiteta i ljubomorama, *Šume Striborove* nastale od jedne trepeljike laži, potrunjene tragikomičnom završnicom koja je istorijski postala centrala za umor.

Festival će na prigodnoj svečanosti otvoriti glumica **Danica Maksimović**, članica Žirija. Učesnike i publiku, u ime organizatora, pozdraviće umjetnički direktor *Nikšićkog pozorišta* i predsjednik Savjeta Festivala **Janko Jelić**.

Takmičarski program Festivala otvoriće predstava ***Strah i nada***, ***Makedonskog narodnog teatra*** iz Skoplja. To djelo rađeno po tekstu **Franca Ksavera Kreca**, u adaptaciji i režiji **Tatjane Mandić Rigonat**, imalo je premijerno izvođenje **22. aprila** ove godine u Skoplju. U predstavi igraju: **Saško Kocev, Saška Dimitrovska, Aleksandar Mikić, Darja Rizova, Natalija Teodosijeva, Nikola Ristanovski, Toni Mihajlovski, Tanja Kočovska, Lola Kukla, Damjan Cvetanovski, Nela Pavlovska**.

Drugog dana Festivala (petak 6. novembar) biće izveden komad ***Contra Mundum,*** tivatskog ***Centra za kulturu.*** Po konceptu i režiji **Veljka Mićunovića**, dramaturgiji **Slobodana Obradovića**, ovo djelo inspirisano je autobiografijom *Tajni život Salvadora Dalija*. Premijerno je izvedena 1. jula 2025. godine na sceni tivatskog *Centra za kulturu*. Na sceni su: Ozren Grabarić u glavnoj ulozi i muzičari: **Ozren Grabarić**, **Aljoša Zakić**, **Đorđe Kujundžić**, **Kosta Vukašinović**, **Anja Riđešić**, **Marko Ćurčić**, **Nemanja Tasić**.

Beogradski ***Zvezdara teatar*** predstaviće se trećeg dana smotre GLUME u Nikšiću (subota 7. novembar) sa komadom ***Profesionalac***. Predstava je rađena po tekstu i režiji **Dušana Kovačevića**, a premijerno je izvedena 21. februara 2026. godine. Uloge tumače: **Igor Đorđević**, **Nenad Jezdić**, **Ana Franić**, **Duško Aškoviić**.

Četvrtog dana Festivala (nedjelja 8. novembar) na repertoaru je koprodukcijsko djelo ***Pozorišta Koper - Teatro Capodistria*** i ***Gradskog pozorišta*** **Ptuj** (***Mestno gledališče Ptuj***), ***Gdje je primadona (Lend Me A soprano)***. Režiju potpisuje **Katja Pegan**, po tekstu **Ken Ludviga**. U predstavi koja je premijerno izvedena 26. februara 2026. godine, uloge tumače: **Lara Jankovič**, **Pia Skvarča**, **Rok Ličen**, **Sara Gorše Blaž Popovski**, **Igor Štamulak**, **Mak Tepšić, Mojca Partljič**.

Predstava ***Gospođa Olga, Narodnog pozorišta u Beogradu*** **i** ***Narodnog pozorišta Republike Srpske*** **Banja Luka**, zatvoriće takmičarski dio Festivala glumca, u ponedjeljak 9. novembra. Ovaj komad nastao je po tekstu **Milutina Bojića** i režiji **Juga Radivojevića**. Premijerno je

izveden 10. decembra prošle godine u Banjaluci, a zatim 24. decembra u Beogradu. Uloge su povjerene: **Neli Mihailović, Ljubiši Savanoviću**, **Slađani Zrnić, Aleksandru Vučkoviću**, **Ivi Milanović**, **Smiljani Marinković**.

Proglašenje pobjednika i uručenje nagrada predviđeno je za utorak (10. novembar) sa početkom u 20 sati. Ko će od glumaca biti laureati ovogodišnjih nagrada odlučiće **Žiri Festivala** u sastavu: **Miodrag Krivokapić** (predsjednik), **Danica Maksimović** i **Stevan Vuković** (članovi). Na Festivalu, tradicionalno se dodjeljuje pet glumačkih nagrada: ***Grand prix* za najbolju mušku ulogu**, ***Grand prix* za najbolju žensku ulogu**, ***Grand prix* za najbolju epizodnu mušku ulogu**, ***Grand prix* za najbolju epizodnu žensku ulogu** i ***Grand prix* za najbolji partnerski odnos na sceni**. Žiri koji ove godine *zasjeda u punom glumačkom sastavu* dodatno će imati zahtjevan zadatak i biti na tzv. *slatkim mukama* jer festivalski repertoar sa pažljivo osmišljenom selekcijom okupiće poznata glumačka imena vrhunskih pozorišnih ostvarenja sa značajnih producentskih adresa.

U čast nagrađenih biće izvedena ***Centrala za humor***, **Đorđa Kosića**, u režiji **Olje Đorđević**, produkciji ***Narodnog pozorišta*** u Beogradu. U predstavi igraju: **Radovan Vujović**, **Miloš Đorđević**, **Jovan Jovanović, Vanja Milačić**, **Pavle Jerinić** i **Suzana Lukić**.

Internacionalni, nikšićki *Festival glumca* značaj za razvoj i afirmaciju pozorišne umjetnosti u Crnoj Gori i zemalja regiona i po njegovom konceptu nastale su slične pozorišne svetkovine. Taj njegov značaj prepoznat je i u resornom Ministarstvu odakle je potvrđena činjenica da Festival iz godine u godinu raste, sazrijeva i dobija na kvalitetu, naročito u posljednjem periodu, kada su dodatno unaprijeđeni njegov program, selekcija i međunarodni karakter.

Njegova vrijednost nije samo u tome što publici donosi vrhunske predstave, već i u tome što GLUMCA stavlja u središte umjetničkog događaja – tamo gdje mu je mjesto i gdje pozorište počinje. Čestitam organizatorima na istrajnosti, posvećenosti i vjeri u snagu pozorišta. U vremenu koje često traži brze odgovore, pozorište nas uči da zastanemo, da slušamo i da gledamo dublje. To je njegova ljepota, ali i njegova odgovornost. Festivalu želim uspješno 22. izdanje, a njegovoj publici nezaboravne susrete sa umjetnošću, glumcima i pričama koje nas povezuju. Neka svaka predstava pronađe put do gledalaca, a svaki umjetnik u Nikšiću osjeti onu posebnu energiju koja nastaje kada se pozornica i publika prepoznaju. Neka „Međunarodni festival glumca" u Nikšiću i ove, ali i u godinama koje dolaze nastavi da raste, okuplja i nadahnjuje – na radost umjetnika, publike i cijele kulturne zajednice. Jer, dok god postoje pozorište, glumac i publika, postoji i nada da ćemo jedni druge bolje razumjeti, zaključio je **Miloš Nenezić**, državni sekretar ***Ministarstva kulture i medija*** na *PRESS* konferenciji upriličenoj uoči početka *Festivala glumca*.

O predstavama sa festivalskog repertoara

Strah i nada (*Makedonski narodni teatar Skoplje* / Makedonski naroden teatar)

Krik nade, straha i bijesa

Nakon svečanog otvaranja ***Međunarodnog festivala glumca – Nikšić***, takmičarski program glumačke smotre počeće izvođenjem predstave ***Strah i nada***, ***Makedonskog narodnog teatra*** iz Skoplja. Eruptivan i provokativan mozaik 19 mini – drama (scena i priča), koji čini originalnu postavku drame ***Strah i nada***, **Franca Ksavera Kreca**, formalno je otvoren, tako da reditelj ima slobodu da odabere scene i izgradi sopstvenu autorsku cjelinu. To je i uradila rediteljka **Tatjana Mandić Rigonat**, koja potpisuje adaptaciju, režiju i tekstove songova ovog komada. **Aleksandar Rusjakov** preveo je Krecov tekst na makedonski jezik. Scenografija je djelo **Vesne Popović**, dok kostimografiju potpisuje **Roza Trajčeska**. Kompozitorka je **Irena Popović Dragović**.

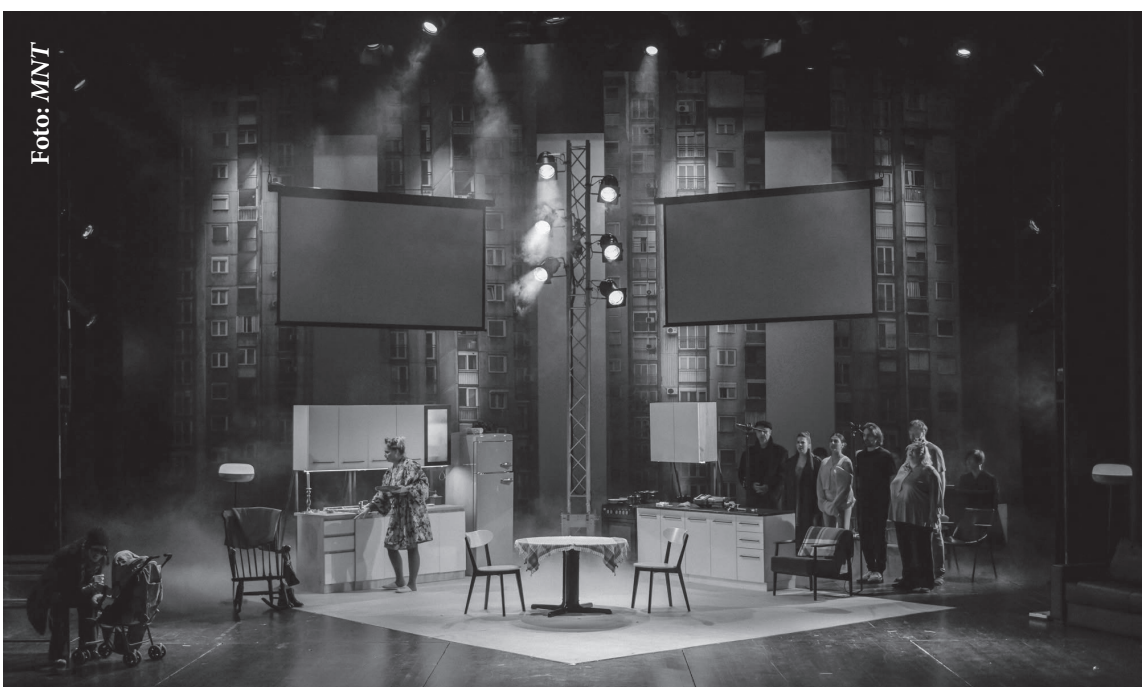

Um kao najljepše mjesto za teatar

U predstavi igraju: **Saško Kocev** (*Vili*), **Saška Dimitrovska** (*Marta, Barbara*), **Aleksandar Mikić** (*Nepoznati, Adam*), **Darja Rizova** (*Nepoznata, Ema*), **Natalija Teodosieva** (*Ana, Irmi*), **Nikola Ristanovski** (*Karl, Maketar*), **Toni Mihajlovski** (*Ervin, Tomas*), **Tanja Kočovska** (*Leni, gospođa Ruzam*), **Aleksandar Mikić** (*Adam, gospodin Ruzam*), **Lola Kukla** (*Lola*), **Darja Rizova** (*Greta*), **Damjan Cvetanovski** (*Stranac, Kemal Altun*), **Natalija Teodosieva** (*Eva*) i **Nela Pavlovska** (*Studentkinja*).

Strah i nada daleko je od forme dobro skrojene drame. Ona je poziv, kako je rediteljka **Tatjana Mandić Rigonat**, naglasila u autorskom slovu, da se promisli trenutak u kojem živimo, a to je za razliku od 1984. godine, vrijeme 21. vijeka.

Nije mi poznato da je ovo delo negde izvedeno u kontinuitetu sa svih 19 scena. Dramu sam prvi put pročitala pre gotovo dve decenije, kada ju je prevela čuvena glumica Renata Ulmanski – tačnije deo od tih 19 scena. U trotomnoj „Antologiji savremene njemačke drame“, delo je objavljeno u celini. Adaptacija koju sam napravila uključuje 15 slika, od kojih su neke prekomponovane, skraćene, postavljene u izmenjen kontekst, sa promenjenim polom likova i njihovim profesijama, dok su neke scene

dramaturški netaknute. Adaptacija predstavlja lični dijalog sa autorom, kao i songovi koje sam pisala inspirisana H. Muhikom, N. Čomskim, H. Milerom i životom u 21. veku. Predstava je smeštena u 21. vek, a ne u 1984. godinu u Nemačkoj. Tačnije, ona se događa danas - a to „danas" je Orvelova „1984", koju je Krec svojim hiperealizmom precizno naslutio i dramski oživeo. Ovo je vreme ratova, genocida, ponižavanja humanističkih ideja - vreme živog blata civilizacije koja se vraća u varvarstvo, u najsofisticiranijoj epohi tehnofeudalizma. U dnevniku koji je vodio dok je stvarao dramu zapisao je da sve likove vidi kako stoje na ivici i spremaju se da polete. Kuda? U nebo ili u bezdan, pita se Mandić Rigonat, dodajući da su likovi uhvaćeni u kulminacijama, u tačkama pucanja, u trenucima kada ne mogu da se izbore sa teretom života: gubitkom posla, egzistencijalnom nesigurnošću i prinudom, usamljenošću. Te situacije su žanrovski raznovrsne - i humoristične i tragične.

Pritom, glumci u predstavi „Strah i nada" igraju različite uloge, što ih čini više funkcijama stanja i stradanja, nego dramskim karakterima. Metafora – beznađe, bezizlaz – pojačana podeljenim ulogama, zamišljajući ih. Na kraju krajeva, um je najljepše mesto za teatar. Sposobnost da se stavite u tuđu kožu bila je temelj mog pisanja. Empatija je produktivna - više od saosećanja. Na kraju krajeva, i sam sam glumio u svojim delima. U njima sam ubijao, volio…" Tako je glumac Krec uvek bio u službi pisca Kreca, zapisala je rediteljka.

Svojom rekonstrukcijom Krecovog originala, prema kritičkom osvrtu **Dragane Bošković** iz *Novosti*, Mandić Rigonat uspostavlja *čvrst okvir za kolektivnu igru persiflaže postupka socrealizma, da bi se iz tog kolektivnog junaka, naroda stalno prisutnog na sceni (glumci, muzičari) izdvajala pojedinačna sudbina (naoko isečak iz života), redovno asinhrona između htenja i sociopatske situacije u koju društveni sistem goni svoje žrtve.*

Likovi tokom cijele drame su u *tačkama pucanja*

Javno i privatno se prepliću. Politička, ekonomska i sistemska dimenzija prodire u najintimnije pore čovekovog postojanja - u bračne i intimne odnose. Radnja drame odvija se od Božića do Vaskrsa, sa epilogom, i predstavlja krik nade, straha i besa: kako zamisliti budućnost u svetu u kojem kapitalizam nagriza samu čovekovu suštinu i dostojanstvo. Kroz smeh? Kroz ironiju? Kroz pesmu? Kroz svest o drugome? Kroz pobunu? Kroz teatar - dok još postoji. Krecove drame su izrazito glumačke, jer je i njegovo pisanje oblikovano glumom: „Sve odglumim sam za sebe, isprobavam. Igram scene sa je scenskom slikom pozadine predimenzioniranih solitera i sitnog „kuhinjskog realizma" (scena Vesna Popović), osujećenih života potlačenih. Glumci Makedonskog narodnog teatra, sa nama već dobro poznatim neograničenim moćima, sledili su dosledno rediteljkinu autorsku ideju ekscitiranih ispovesti, uz odgovarajuću fizičku radnju, sa posvećenjem, neophodnim u tako teškim glumačkim partiturama, ali sa dodatkom individualnosti, što se zaista retko viđa u hiperrealizmu, zaključila je Bošković.

M. Radonjić

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Makedonsko narodno pozorište Skoplje – osam decenija umjetničkog stvaralaštva

Makedonsko narodno pozorište **(*Makedonski naroden teatar*)** iz Skoplja jedna je od najznačajnijih institucija kulture Sjeverne Makedonije, bogate istorije i prepoznatljivog umjetničkog identiteta. Osnovano je 31. januara 1945. godine. Korijeni organizovanog pozorišnog života na prostoru Sjeverne Makedonije sežu u 19. vijek, kada su dramski stvaraoci, među kojima se izdvajaju Jordan Hadži Konstantinov - Džinot i Vojdan Černodrinski, svojim zalaganjem postavili temelje nacionalne pozorišne umjetnosti. Značajan doprinos razvoju pozorišta dali su i glumci Petre Prličko i Dimče Trajkovski, čije su putujuće trupe približavale scensku umjetnost publici.

Važnu prekretnicu ovog Teatra predstavlja 1913. godina, kada je, na inicijativu istaknutog srpskog komediografa Branislava Nušića, osnovano *Narodno pozorište* u Skoplju. Uprkos brojnim istorijskim izazovima i nedostatku odgovarajućih uslova za rad, pozorišni život nastavio je da se razvija. Makedonska dramaturgija doživljava poseban procvat između 1935. i 1941. godine, kada se na scenu postavljaju značajna djela nacionalne dramske književnosti, poput *Pečalbara*, Antona Pavova, *Čorbadži Teodosa*, Vasila Iljoskog i *Parite se otepavačka*, Rista Krlea.

Zgrada *Makedonskog nacionalnog teatra*

Prva predstava novoosnovanog *Makedonskog narodnog pozorišta*, *Platon Krečet*, Aleksandra Kornejčuka, u režiji Dimitra Kostarova, izvedena je 3. aprila 1945. godine, označivši početak novog poglavlja u istoriji makedonske scenske umjetnosti. Iako je u prvim godinama djelovalo isključivo kao dramsko Pozorište, *Makedonski narodni teatar* prerastao je u instituciju koja objedinjuje dramu, operu i balet. Osnivanjem *Opere*, 1947. i *Baleta* 1949. godine, postavljeni su temelji razvoja nacionalne scenske umjetnosti. Reorganizacijom 2004. godine, operski i baletski ansambl institucionalno samostalno djeluju, dok je *Makedonsko narodno pozorište* nastavilo svoj umjetnički put kao nacionalna dramska kuća.

Istoriju ovog pozorišta obilježio je i razorni zemljotres koji je 1963. godine pogodio Skoplje i teško oštetio njegovu prvobitnu zgradu. Uprkos gubitku matične scene i decenijama rada u privremenim prostorima, ansambl je uspio da očuva kontinuitet stvaralaštva i svoj značaj u umjetničkom životu zemlje.

Novo poglavlje započelo je 2013. godine, svečanim otvaranjem reprezentativne zgrade pozorišta na obali Vardara, mjestu nekadašnjeg zdanja. Monumentalna građevina, projektovana u neobaroknom i neoklasičnom stilu, danas predstavlja jedno od prepoznatljivih arhitektonskih obilježja Skoplja i savremeni dom makedonske dramske umjetnosti.

Temelje ugleda ove institucije postavile su generacije istaknutih umjetnika, među kojima su: Dimitar Kostarov, Ilija Milčin, Petre Prličko, Todor Nikolovski, Krum Stojanov, Trajko Corevski, Mirko (Tihomir) Stojanovski, Blagoja Crvenkov, scenografi Tomo Vladimirski, Vasilije Popović Cico i brojna druga značajna imena makedonskog teatra.

Tokom osam decenija postojanja, *Makedonsko narodno pozorište* izraslo je u instituciju koja njeguje nacionalnu dramsku baštinu, istovremeno otvarajući prostor za savremene scenske izraze, nova rediteljska čitanja i susrete različitih pozorišnih poetika. Na njegovom repertoaru smjenjivala su se djela makedonskih, ruskih, evropskih i američkih autora, dok je posebna pažnja posvećivana afirmaciji novih dramskih pisaca i razvoju sopstvenog glumačkog ansambla.

Poziv na izvor: **https://mnt.mk/za-mnt/mnt/istorija**

Contra Mundum (*Centar za kulturu* Tivat)

Vulkan ideja koji se metaforično pretače u pozorište

Takmičarski program drugog dana Festivala (petak 6.novembar) donosi nam vulkan ideja u sintezi estetika svih umjetnika komada ***Contra Mundum***, tivatskog ***Centra za kulturu***. Predstava je inspirisana autobiografijom ***Tajni život Salvadora Dalija***, a premijerno je izvedena 1. jula 2025. godine u Tivtu. Koncept i režiju potpisuje **Veljko Mićunović**, a dramaturgiju **Slobodan Obradović**. Kompozitorka je **Nevena Glušica**, scenografiju su radili **Sven** i **Ivana Jonke**, kostimografiju **Marija Marković Milojev**. Asistentkinja kostimografije je **Milena Kostić Jojić**. Na sceni igra **Ozren Grabarić** (*Salvador Dali*), uz muzičare **Aljošu Zakića** (truba), **Đorđa Kujundžića** (saksofon), **Kostu Vukašinovića** (trombone), **Anju Riđešić** (klavir), **Marka Ćurčića** (kontrabas), **Nemanju Tasića** (bubanj).

Contra Mundum nije predstava po biografiji velikog umjetnika, već zagonetna igra o umjetnosti života na ovom svijetu.

Njegova ekscentrična pojava i šokantni stavovi u javnosti izazivali su podijeljena mišljenja, ali su ga i proslavili… Salvador Dali. Genije ili šarlatan? Proročka slika savremenog svijeta ili puka diverzija svakog pravila poretka, ideologije..? „Contra Mundum“ nije predstava po biografiji velikog umjetnika, već igra sa zagonetkom o umjetnosti života na ovom svijetu. To je vulkan ideja koji se pretače u pozorište jako dobro, jako potentno, scenski, dramski, slikovito, metaforično. I baš zato on - Dali, baš zato što danas živimo u svijetu bez originalnosti, bez individua, u svijetu gdje caruju mediokriteti, u svijetu neke reciklaže, u svijetu gdje smo prisiljeni da živimo kulturu neutralnosti i

Svijet je zamka za one koji igraju po pravilima

gdje smo zapravo prinuđeni da se prilagođavamo, da neprestano ulazimo u neki tor sa ambijentom u kojem sami sebi diskretno govorimo: Ćuti, može i gore. U ovoj predstavi pokušavamo da prepoznamo u sebi sve ono što smo izgubili, riječi su reditelja **Veljka Mićunovića**.

Dramaturg **Slobodan Obradović** istakao je da u praksi, reditelj odvojeno radi sa ostalim saradnicima. U slučaju stvaranja *Contra Mundum*-a, svi su zajedno učestvovali, prolazeći faze na uzbudljiv način, poput dječjeg nadigravanja.

Mi smo koristili podatke iz njegovog života, ali smo ih pre svega koristili kao neku vrstu punktova između kojih smo onda pleli našu priču. Ideja nam nije bila da njega predstavljamo samo kao neku biografsku priču o jednom slikaru, ili o jadnom ekscentriku, ili o nekome ko je egocentrik, već zapravo dolazimo do toga da je to priča o jednom pobunjeniku. Zato se zove Contra Mundum. Njegovo pobunjeništvo čini mi se poziva sve da se probudimo da bismo uopšte mogli ponovo početi da sanjamo. To zvuči paradoksalno, pa zato i naša predstava poziva ljude da se preispitaju, istakao je Obradović uoči premijernog izvođenja predstave.

zi kroz muziku, glumu, pokret i vizuelni identitet predstave.

Kritičarka **Marina Milivojević Madžarev** (https://vreme.com/kultura) ističe da radost igre u ovoj predstavi prelazi lako na publiku, koja se zabavlja ***slušajući o tome kako je Dali imao hrabrosti da uzme ono što želi, kako je imao bezobrazluka da učini ono što niko drugi ne bi smeo i kako je svojim životom i radom promenio pojam umetnosti u 20. veku. No, iako nam to što gledamo deluje kao improvizacija na zadatu temu, preciznost i „ušniranost" postupaka ne bi bili mogući bez čvrste strukture. Možemo da pretpostavimo da je tokom procesa proba predstava vrlo verovatno nastajala iz improvizacija, pomoću kojih su i muzičari i glumac dali značajan doprinos obogaćivanju osnovne linije radnje različitim postupcima. Iako je režija Veljka Mićunovića naizgled nevidljiva, razumno je pretpostaviti da je on bio taj koji je muzičare i glumca „zaigrao", a zatim pažljivo i delikatno sastavljao celinu od onoga što je korisno i efektno. Najlepši momenat predstave je kada nas Ozren Grabarić kao Salvador Dali poziva da budemo hrabri i živimo život po svome. Za to su potreb-***

Salvador Dali **- genije ili šarlatan**

U kritici *Nesputani duh od krvi i mesa* (*NIN*, 29. oktobar 2025) **Tatjana Nježić**, primjećuje da predstava prevazilazi granice tradicionalnog pozorišta. Na mjesto konvencionalnog pripovjedanja, oblikuje se scenski svijet gdje se prepliću stvarnost, snovi, metafore i imaginacija, što omogućava da se Dalijev duh nesputanosti izra-

ni odlučnost, vera u sebe i dobra mera bezobrazluka i zdravog, kreativnog ludila. Polazeći od Obradovićevog teksta, reditelj Veljko Mićunović i glumac Ozren Grabarić napravili su predstavu dostojnu njenog naziva i imena slavnog slikara.

M. Radonjić

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Centar za kulturu Tivat – nasljeđe tradicije i savremenog izraza

Centar za kulturu **Tivat** više od pet decenija predstavlja jednog od ključnih nosilaca kulturnog disanja grada, njegujući tradiciju amaterskog stvaralaštva, uz razvoj savremene pozorišne, filmske, muzičke i programske djelatnosti. Osnovan je 1970. godine, objedinjavanjem tadašnje *Gradske biblioteke i čitaonice*, Bioskopa *Radnik* i *Mjesnog amaterskog pozorišta*. Njegovom formiranju prethodile su decenije intenzivnog kulturnog razvoja Tivta, čiji se počeci vezuju za rad brojnih muzičkih, pozorišnih i kulturno-umjetničkih društava.

Posebno mjesto u toj tradiciji pripada *Glazbeno-prosvjetnom društvu Tivat*, osnovanom 1909. godine, kao i *Mjesnom amaterskom pozorištu*, koje je počelo sa radom 1954. godine. O razvijenosti pozorišnog života, svjedoči podatak da je od 1945. do kraja sedamdesetih godina, u okviru amaterskih društava i *Mjesnog amaterskog pozorišta*, realizovano čak 38 predstava, od kojih su pojedine osvajale priznanja na jugoslovenskim smotrama amaterskog stvaralaštva.

Značajnu prekretnicu u razvoju kulturne infrastrukture predstavljala je izgradnja *Ljetnje pozornice*, 1963. godine, koja je vremenom postala jedno od najprepoznatljivijih mjesta kulturnih dešavanja u Tivtu. Na njenoj sceni gostovala su istaknuta pozorišta, muzički ansambli i umjetnici, a posebno mjesto u programskoj istoriji zauzimale su *Igre juga*, koje su okupljale značajna pozorišna ostvarenja nekadašnje Jugoslavije.

Nakon zemljotresa 1979. godine, koji je oštetio dio kulturnih objekata, uslijedio je period obnove i prilagođavanja programskih aktivnosti novim uslovima. Kulturni sadržaji sve više su organizovani na gradskim trgovima, ulicama i plažama, čime je Centar doprinosio i razvoju turističke ponude Tivta.Tokom osamdesetih godi-

na obnovljeni srednjovjekovni ljetnjikovac *Bućа - Luković* dobio je galerijsku i muzejsku namjenu, što je predstavljalo važan podsticaj razvoju likovne umjetnosti u gradu.

Nova etapa u radu Centra započela je sredinom devedesetih godina, kada je posebna pažnja usmjerena na **profesionalnu pozorišnu produkciju**. Obnova *Radničkog doma*, *Velike sale* i *Ljetnje pozornice*, koja je ponovo stavljena u funkciju 2001. godine, stvorila je uslove za dalji razvoj pozorišnog repertoara i realizaciju zahtjevnijih umjetničkih projekata.

Značajan segment djelatnosti Centra predstavlja i Festival mediteranskog teatra *Purgatorije*, uz pozorišnu i dokumentarno-filmsku produkciju, koncerte, književne programe i gostovanja umjetnika i ansambala. U organizacionom razvoju ustanove važne promjene donijelo je izdvajanje *Muzeja i galerije* 2017. godine, a potom i *Gradske biblioteke*, 2022. godine, kao samostalnih javnih ustanova.

kultura, tradicija i umjetnosti. *Purgatorije* su pokazale kako teatar može da poveže prošlost i sadašnjost, stvarajući mostove između mediteranskih civilizacija i kultura.

Svojim prostornim i tehničkim mogućnostima, pozorišnom produkcijom i raznovrsnim programima, *Centar za kulturu Tivat* nastavlja da povezuje bogato kulturno nasljeđe grada sa savremenim umjetničkim stvaralaštvom, zadržavajući značajno mjesto u kulturnom životu Boke i Crne Gore.

Danas *Centar za kulturu Tivat* raspolaže *Velikom salom* sa 372 mjesta, *Ljetnjom pozornicom* kapaciteta 1100 gledalaca, multimedijalnom salom DTV *Partizan* sa najviše 220 mjesta, kao i *Ljetnjom pozornicom* u Donjoj Lastvi, kapaciteta 75 mjesta, koja je obnovljena i tehnički opremljena početkom 2024. godine. *Ljetnja pozornica*, po površini je najveća otvorena scena na području Crne Gore i predstavlja jedinstveno i neponovljivo mjesto nastupa muzičkih

Sala Centra za kulturu Tivat

izvođača, pozorišnih i baletskih predstava, orkestara ozbiljne muzike, mjuzikla, opera, folklornih ansambala i drugih sadržaja iz kulture.

Mediteranske pozorišne svečanosti – *Purgatorije*, predstavljaju jedan od najvažnijih kulturnih događaja na crnogorskoj rivijeri. Festival je postao sinonim za vrhunski umjetnički doživljaj, ali i za mjesto susreta različitih

Poziv na izvor: **https://czktivat.me/o-nama**

O predstavama sa festivalskog repertoara

Profesionalac (*Zvezdara teatar*)

Nova verzija Kovačevićevog klasika

Predstava ***Profesionalac***, ***Zvezdara teatra***, biće izvedena trećeg dana (subota 7. novembar) Festivala. Tekst i režiju potpisuje poznati dramski pisac, scenarista, filmski reditelj i akademik **Dušan Kovačević**, scenografiju **Vladislava Munić Kanington**, dok je kostimografkinja **Dragica Laušević**. U ovom komadu uloge tumače: **Igor Đorđević** (*Ja – Teodor Teja Kraj*), **Nenad Jezdić** (*Luka Laban – profesionalac*), **Ana Franić** (*Marta – sekretarica*), **Duško Ašković** (*Jedan, sasvim normalan, ludak*).

Foto: *Zvezdara teatar*

Novo scensko tumačenje Kovačevićeve drame

Tekstopisac i reditelj **Dušan Kovačević** naglasio je da ***Profesionalac*** predstavlja novu verziju iste priče koju je napisao prije četrdeset godina i da je lijepo, a istovremeno tragično, što se malo toga promijenilo.

Komad je napisan pre skoro 40 godina, a pre skoro 25 godina je igrana prva predstava. Dogovorili smo se da napravimo novu verziju te iste priče. Od tog vremena pisanja komada izuzev dve scene, nisam ništa dopisivao, ništa bitno i važno, i cela ta rasprava između policajca koji je deo državne bezbednosti i pisca je apsolutno ista kao da je komad pisan juče. I to je ono što je uzbudljivo, lepo i tragično. Neverovatno je da je za 40 godina i sa pisanjem na ondašnju vlast, na komunizam, dolasku demokratije i onda odlasku komunizma, do današnjeg dana i pokušaja da oživimo istu priču se malo toga promenilo. Zapravo radimo istu priču. Ta smena vlasti nosi sa sobom istu nadu, iste želje i ista razočaranja… Ovo što smo sada uradili je refleks na ono što se danas dešava, ocijenio je svojevremeno Kovačević na konferenciji za medije, uoči februarske premijere ovog komada.

Ana Tasić u beogradskoj *Politici*, ističe da novo scensko tumačenje drame ***Profesionalac***,

Dušana Kovačevića, podsjetilo je publiku na vrijednosti i značaj komada koji nije izgubio na važnosti od kada je prvi put odigran. Ovog puta sa određenim preoblikovanjem.

Način njegove obrade, prepoznatljivi, tragikomičan, „kovačevićevski" stil dramskog pisanja, u ovom slučaju je nešto manje urnebesno komičan, zbog većeg dramskog produbljivanja... Pored (tragičnog) potvrđivanja nimalo okrnjenih vrednosti teksta, novo scensko tumačenje „Profesionalca" je donelo i izuzetnu igru glumaca, mogućnost prepuštanja njihovim veštinama u izvođenju složenosti odnosa između glavnih aktera, zapisala je Tasić.

Bojan Munjin u svom osvrtu *Profesionalac u zemlji žuči i meda* , objavljenom u nedjeljniku *NIN*, akcentuje da ***Profesionalac*** govori o odnosu tzv. organa vlasti i običnog naroda. Taj zagrljaj *onih gore i onih dolje* zbog društveno istorijskih prilika u ovim krajevima uvijek je bio kompleksan: ponekad strog, popustljiv, ali uvijek sumnjičav...***I prva i današnja verzija „Profesionalca" pokazuju da linije između određenih kategorija života na ovim prostorima nikada nisu bile potpuno jasne, da sukobi nisu bili samo ideološki nego i metafizički, dok je sam život kuljao na Balkanu kao gejzir pomešan od žuči i meda. I zato u ovoj predstavi policijski islednik u penziji Luka Laban može da kaže Teji, piscu i direktoru izdavačke kuće, kojeg je pratio i špijunirao 18 godina: „To se zove smena vlasti. Dok sam ja bio šef, ti si bio klošar, sad si ti direktor, a ja taksista, što mu dođe isto što i klošar".***

Munjin u kritici pravi paralelu između nekadašnjeg i današnjeg *Profesionalca* i konstatuje da je ***razlika samo u vremenu: prošlo je 35 godina i današnja verzija deluje kao staro dobro vino, deo jednog nataloženog iskustva koje je nekada delovalo tako dramatično, burno i odsudno***.

Kompleksan ***zagrljaj onih gore i ovih dolje***

Nakon Bate Stojkovića i Bogdana Diklića, kakav je u stvari današnji „Profesionalac", sa Nenadom Jezdićem i Igorom Đorđevićem, te Anom Franić, koja igra Sekretaricu, i Duškom Aškovićem, u ulozi kako piše, jednog sasvim normalnog ludaka? I u jednom i u drugom slučaju reč je o glumcima prve pozorišne lige, sa kojima i jedna i druga verzija predstavljaju izvedbene vrhunce ovog komada, ocijenio je kritičar Munjin.

Praizvedba kultne crne komedije ***Profesionalac*** bila je 10. januara 1990. godine u ***Zvezdara teatru***, a premijerno izvođenje nove verzije iste priče, desilo se 21. februara ove godine na Sceni *Danilo Bata Stojković*, ***Zvezdara teatra***.

M. Radonjić

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Zvezdara teatar – pozorište hiljadu galaksija

Zvezdara teatar, jedno od prepoznatljivih beogradskih pozorišta, osnovan je 1984. godine, a svečano je otvoren 8. oktobra premijerom predstave *Mrešćenje šarana*, Aleksandra Popovića, u režiji Dejana Mijača. Pozorište je nastalo u prostoru nekadašnjeg Doma omladine *Zvezdara*, u Ulici Milana Rakića 38, gdje su ranije djelovali amatersko Omladinsko pozorište *Simonida* i bioskop. Osnivanjem *Zvezdara teatra*, ovaj prostor dobio je novu kulturnu namjenu i postao jedno od značajnih mjesta beogradskog pozorišnog života.

Od samog početka *Zvezdara teatar* razvijao je specifičan produkcioni model, bez stalnog umjetničkog ansambla, okupljajući glumce i druge umjetnike prema potrebama pojedinačnih predstava. Takav koncept, u to vrijeme inovativan i neizvjestan, pokazao se uspješnim i postao jedno od glavnih obilježja pozorišta. Prva predstava, *Mrešćenje šarana*, okupila je istaknute glumce, među kojima su bili: Mirjana Karanović, Vojislav Brajović, Bora Todorović, Lazar Ristovski i Rada Đuričin. Izvedena je 251 put pred gotovo 94.000 gledalaca, čime je označen početak uspješnog razvoja *Zvezdara teatra*. Pozorište je vremenom proširivalo svoje kapacitete. *Ljetnja scena* otvorena je 1985. godine, dok je *Nova scena* počela sa radom 2001. godine, predstavom *Doktor Šuster*, Dušana Kovačevića.

Govoreći o umjetničkom identitetu i budućnosti Pozorišta, povodom obilježavanja 35 godina njegovog postojanja, direktor *Zvezdara teatra*, **Dušan Kovačević**, istakao je: *Zvezdara je sada u najboljim godinama, najvitalnijim, gle-*

dajući ljudske godine. Ali za razliku od ljudskog veka, „Zvezdara" sve što je starija sve je bolja.

Kovačević je tom prilikom naglasio i značaj produkcionog modela zasnovanog na okupljanju umjetnika oko pojedinačnih projekata, upoređujući ga sa formiranjem sportske reprezentacije, u kojoj se za svaku utakmicu bira najbolji tim. Posebno je istakao ulogu publike u razvoju i opstanku pozorišta, poručivši: *„Zvezdaru" gradi publika koja voli da dolazi ovje, jer uz opštinu Zvezdara koja je najbliža zvezdama mi imamo i zvezde na sceni.*

Brstina, Voja Brajović, Dragan Gagi Jovanović, Lane Gutović… i još dvadesetak velikih, značajnih imena našeg glumišta, ostavili su, što bi se nekad reklo, „neizbrisiv trag" u životu, radu, repertoaru - postojanju kuće na Zvezdari. Većina njihovih nezaboravnih uloga odigrana je u praizvedbama dramskih priča naših pisaca, delima koja su obogatila srpsku dramsku književnost. Tajna je i u tome da nema neke posebne tajne; sve je bilo zasnovano na velikom radu, entuzijazmu i slobodi stvaranja, izjavio je Kovačević povodom navedenog jubileja.

Sala *Zvezdara teatra*

Neskrivena tajna popularnosti - uspjeha *Zvezdara teatra* počiva na činjenici da je većina glumačkih zvijezda – najboljih ili najpopularnijih beogradskih glumaca - prešla u tim sa *Zvezdare*, kazao je Kovačević, stvarajući reprezentaciju *izvođača umjetničkih radova*, po definiciji Zorana Radmilovića, koji se preselio u sjećanje kad je ovo Pozorište rođeno.

Bata Stojković, Bora Todorović, Mira Stupica, Petar Kralj, Milena Dravić, Dragan Nikolić, Lazar–Laza Ristovski, Seka Sablić, Branislav Lečić, Bogdan Diklić, Ljilja Dragutinović, Milorad Mandić Manda, Branimir

Tokom višedecenijskog rada, *Zvezdara teatar* izgradio je ugled Pozorišta koje njeguje savremeni dramski izraz, okuplja istaknute umjetnike i ostvaruje snažnu vezu sa publikom. Prema podacima objavljenim povodom ranijih jubileja, na njegovim scenama izvedeno je blizu 8 000 predstava i 90 premijera, uz gotovo 1 500 gostovanja i više od 1,7 miliona gledalaca. *Zvezdara teatar* nastavlja da razvija svoj prepoznatljivi umjetnički koncept, potvrđujući značajno mjesto na pozorišnoj sceni Srbije i regiona.

Poziv na izvor:
https://zvezdarateatar.rs/istorija/

Gdje je primadona? (*Pozorište Koper - Teatro Capodistria* i *Gradsko pozorište Ptuj / Mestno gledališče Ptuj*)

Kontrast između žive stvarnosti i pukog privida

Gde je primadona?* (*Lend Me A soprano*)**, slovenačkih ***Pozorišta Koper - Teatro Capodistria i ***Gradskog pozorišta* (*Mestno gledališče*)** iz Ptuja obilježiće četvrti dan (nedjelja 8. novembar) festivalskog repertoara. Premijera pomenutog komada bila je 26. februara 2026. godine. Predstava je nastala po tekstu američkog pisca **Kena Ludviga**, u režiji **Katje Pegan**, dok je prevod na slovenački jezik uradila **Tina Mahkota**. Za scenografiju zadužen je **Marko Juratovec**, dok je kostimografiju radio **Alan Hranitelj**. Autor muzike je **Mirko Vuksanović**, dizajner svjetla **Jaka Varmuž**, korepetitorka **Ana Erčulj**, asistentkinja režije **Renata Vidič**.

Foto: *Pozorišta Koper*

Laboratorija komičnih situacija

U predstavi igraju: **Lara Jankovič** (*Gospođa Vajli / Wylie, upravnica operske kuće*), **Pia Skvarča** (*Džo / Jo, njena asistentkinja*), **Rok Ličen** (*Džeri / Jerry, sin gospođe Vajli / Wylie*), **Sara Gorše** (*Elena Firenzi, svjetski poznata sopranistkinja*), **Blaž Popovski** (*Paskvale / Pasquale, Elenin muž*), **Igor Štamulak** (*Hotelski sluga*), **Mak Tepšić** (*Leo, tenor*), **Mojca Partljič** (*Julija, predsjedavajuća operskog društva*).

Nostalgija je osjećaj kojim se rediteljka **Katja Pegan**, vodila dok je čitala tekst Kena Ludviga. Nostalgija za dobro napisanom komedijom koja ima svoju punoću i smisao.

Nostalgija za dobro napisanom komedijom, koja svoje likove vodi kroz čvrstu logiku zapleta, od početka do kraja, pružajući im mogućnost da u potpunosti ožive, sa svim svojim komičnim osobenostima. Takvih komedija gotovo da više nema. Komedije koje izazivaju smijeh kroz komične situacije, a koje smo nazivali situacionim komedijama, danas gotovo da više i ne viđamo. Francuski filozof Anri Bergson, u svo-

joj teoriji komičnog („Esej o smijehu“), prema tumačenju Vladimira Kralja, ovako određuje suštinu. „Suštinu situacione komike čini slučajnost kao prodor slijepog mehanizma, automatskog ponavljanja, paralelizma ili inverzije u logiku organske uzročnosti i svrsishodnosti, odnosno u logiku svakodnevne stvarnosti.“ Mnogo toga prisutno je u našoj komediji i jasno se vidi da je autor učio od najboljeg - od Šekspira, istakla je Pegan u rediteljskom slovu, naglašavajući značaj igranja nove komedije.

Na sceni našeg Pozorišta je nova komedija, koja bi trebalo da vas nasmije i povede ka jedinoj ozbiljnoj svrsi ove predstave – naklonosti prema životu, koji može biti lagodan samo ako smo svjesni da smo ispod kože svi od krvi i mesa. Kontrast između žive stvarnosti i pukog privida predmet je ismijavanja i suština komedije. To je i obilježje današnjeg vremena, ocijenila je Pegan.

najnovija premijera u Kopru (koprodukcija pozorišta iz Kopra i Ptuja) predstavlja pravi retrogradni izazov na sceni koja je danas gotovo napustila zadovoljstvo igre i opuštanja. Čini se da tokom predstave treba patiti i grčiti se u filozofskim i identitetskim dilemama, što se smatra primjerenim savremenom trenutku. Rediteljka Katja Pegan bila je potpuno svjesna frivolnosti ponuđenog materijala i činjenice da je komedija američkog pisca tek lagana razonoda i ništa više. Međutim, upravo se u tome krila i zamka: da je predstava podlegla iskušenjima površnosti i nezahtjevnosti, začas bi se pretvorila u negledljiv, naivan amaterizam. Umjesto toga, svjedočili smo izuzetno disciplinovanoj scenskoj postavci, sa precizno odmjerenim tempom i ritmom dijaloga. Scene su se nizale logično i zamršeno, gotovo kao u kriminalističkom zapletu, iako je riječ o komediji, ocijenio je Marij Čuk.

Foto: *Pozorišta Koper*

Disciplinovana scenska postavka

U kritičkom osvrtu **Marij Čuka** objavljenom u ***Primorskom dnevniku*** (29. januara 2026) navedeno je da premijera predstave ***Gdje je primadona***, *predstavlja istinski retrogradni izazov na sceni koja je danas skoro pa napustila zadovoljstvo igre i opuštanja*.

U dominantnim pozorišnim tendencijama i repertoarskoj ponudi, u kojima se smjenjuju adaptacije, potpune revizije tekstova, potiskivanje autora i njihovih osnovnih poruka, osiromašivanje bogatstva govornog izraza, izvrtanje i negiranje antičkih mitova i klasike,

Kritičar **Aljaž Novak** (*Primorske novine* 27. Januar 2026) naglašava da je ritam ove predstave brz, a da je ***gluma uglavnom izrazito stilizovana, gotovo burleskna, dok je scenski prostor neprestano ispunjen pokretom i akcijom***.

Ana Jerman Obreza u kritici objavljenoj na portalu *sigledal.org*, ističe da je ***dramska struktura, precizno rediteljsko vođstvo, vizuelni sjaj i blistave glumačke kreacije pružaju publici uživanje u beskrajnoj lakoći komedije***.

M. Radonjić

Pozorište Koper (Gledališče Koper – Teatro Capodistria) i *Gradsko pozorište Ptuj (Mestno gledališče Ptuj)*

Bogate pozorišne tradicije i savremena priča

Iako je današnje **Pozorište *Koper (Gledališče Koper – Teatro Capodistria)*** osnovano 2001. godine i predstavlja drugo najmlađe profesionalno pozorište u Sloveniji, a pozorišni život u ovom gradu ima viševjekovnu tradiciju. Istorijski izvori svjedoče da su prve pozorišne aktivnosti zabilježene još u 15. vijeku, tokom vladavine Mletačke republike, kada su se predstave izvodile na italijanskom jeziku.

Nakon Drugog svjetskog rata, 1951. godine, u Kopru su osnovana dva poluprofesionalna pozorišta – *Slovenačko narodno pozorište* i *Teatro del Popolo Capodistria*. Tri godine kasnije, spajanjem ansambala iz Kopra i Postojne, nastalo je Pozorište Slovenačkog primorja *Koper*, prvo slovenačko profesionalno pozorište u ovom gradu. Njegov rad trajao je do početka 1958. godine, kada je ugašeno zbog finansijskih i organizacionih poteškoća.

Novo poglavlje u pozorišnom životu Kopra započelo je 1. januara 2001. godine, kada je, nakon više od četiri decenije, obnovljen rad profesionalnog pozorišta. Od osnivanja, na njegovom čelu nalazi se rediteljka Katja Pegan, koja je značajno doprinijela oblikovanju prepoznatljivog umjetničkog identiteta ove ustanove.

Foto: *Pozorišta Koper*

Sala teatra u Koperu

Repertoar *Pozorišta Koper (Gledališče Koper – Teatro Capodistria)* obuhvata klasična i savremena dramska djela, sa posebnim naglaskom na komedije, mediteranski duh, lokalni identitet i savremene rediteljske pristupe. Važno mjesto u njegovoj produkciji zauzimaju i praizvedbe slovenačkih dramskih tekstova, kao i predstave namijenjene djeci.

Zahvaljujući raznovrsnom repertoaru, saradnji sa gostujućim umjetnicima i brojnim festivalskim nastupima, Pozorište *Koper* izgradilo je značajno mjesto na slovenačkoj i regionalnoj pozorišnoj sceni. Njegove predstave izvođene su širom Evrope i na međunarodnim festivalima, a umjetnički rad ansambla potvrđen je brojnim domaćim i međunarodnim nagradama i priznanjima.

***Gradsko pozorište Ptuj* (*Mestno gledališče Ptuj*)** jedna je od najstarijih pozorišnih institucija u Sloveniji, sa tradicijom koja seže do prve polovine 18. vijeka. Istorijski izvori potvrđuju da je pozorišna zgrada postojala još prije 1753. godine, dok su prve organizovane pozorišne sezone započele 1786. godine. U početku su predstave izvođene na njemačkom jeziku, a razvoju pozorišnog života značajno su doprinijeli lokalno plemstvo, trgovci i zanatlije.

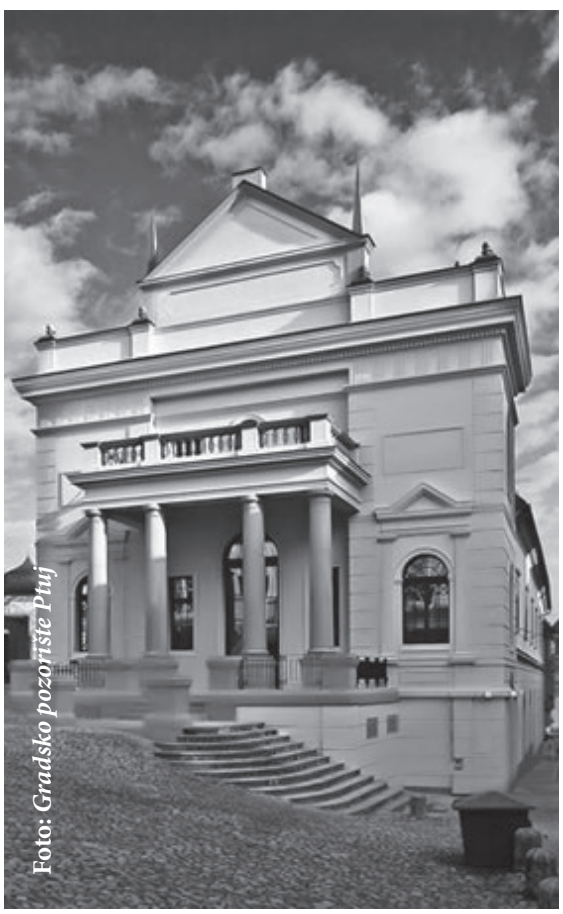
Foto: *Gradsko pozorište Ptuj*

Zgrada *Gradskog pozorišta* u Ptuju

Prve predstave na slovenačkom jeziku izvedene su 1864. godine, nakon osnivanja *Narodne čitaonice*, koja je imala važnu ulogu u očuvanju slovenačkog jezika i kulturnog identiteta. Organizovaniji pozorišni život započeo je 1912. godine, osnivanjem ogranka *Mariborskog dramskog društva*, iz kojeg se kasnije razvilo samostalno *Dramsko društvo Ptuj*.

Nakon Drugog svjetskog rata pozorište je nastavilo sa radom, a 1950. godine započeo je proces njegove profesionalizacije. Status profesionalnog Pozorišta zvanično je potvrđen 1955. godine, ali je ustanova, Odlukom nadležnih vlasti, ugašena 1958. godine. Uslijedio je dug period amaterskog i poluprofesionalnog stvaralaštva, tokom kojeg je posebno značajan doprinos dala Branka Bezeljak Glazer, posvećena radu sa mladim glumcima i razvoju novih pozorišnih generacija.

Novo poglavlje u istoriji pozorišta otvoreno je 4. decembra 1995. godine, kada je, na inicijativu Pozorišne grupe *Zato*, obnovljen njegov profesionalni rad i osnovana javna ustanova *Pozorište Ptuj*. Među ključnim pokretačima ove inicijative bio je reditelj Samo M. Strelec. Prva predstava obnovljenog pozorišta izvedena je 26. februara 1996. godine – monodrama *Govor malom čovjeku*, Vilhelma Rajha, u izvođenju Vlada Novaka i režiji Sama M. Streleca.

Značajan trenutak u novijoj istoriji ustanove predstavljala je temeljna rekonstrukcija pozorišne zgrade 2007. godine, kada je ovaj viševjekovni kulturni prostor obnovljen i prilagođen savremenim scenskim zahtjevima. Svečano otvaranje renoviranog pozorišta održano je 14. decembra iste godine.

Gradsko pozorište Ptuj danas baštini bogatu pozorišnu tradiciju, povezujući istorijsko nasljeđe sa savremenim umjetničkim stvaralaštvom i čuvajući značajno mjesto u kulturnom životu Slovenije.

Poziv na izvore:
https://gledalisce-koper.si/predstavitev/
hhttps://www.mgp.si/

O predstavama sa festivalskog repertoara

Gospođa Olga (*Narodno pozorište u Beogradu* i *Narodno pozorište Republike Srpske*)

Riječ oduvijek pokreće lavinu

Izvođenjem predstave ***Gospođa Olga***, u koprodukciji beogradskog ***Narodnog pozorišta*** i ***Narodnog pozorišta Republike Srpske***, u ponedjeljak, 9. novembra, zatvoriće se takmičarski dio programa ***XXII Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026***.

Predstava je imala premijerno izvođenje 10. decembra prošle godine u Banjaluci. Ovo scensko djelo, po tekstu **Milutina Bojića**, režirao je **Jug Đorđević**, dok dramatizaciju potpisuje **Đorđe Kosić**. Scenografsko rješenje dala je **Dragana Purković Macan**, kostimografiju je radila **Velimirka Damjanović**. Kompozitorka je **Nevena Glušica**, a za scenski pokret zadužena je **Milica Cerović**. **Dr Dejan Sredojević** radio je na scenskom govoru, dok su dizajneri svjetla **Mia Mlinarević** i **Srđan Savić**. Asistent reditelja je **Bojan Stević**.

U predstavi igraju: Igraju: **Nela Mihailović** (*Olga Ristićka*), **Ljubiša Savanović** (*Advokat Novaković*), **Slađana Zrnić** (*Novakovićka, njegova žena*), **Aleksandar Vučković** (*Gidra, njihov sin*), **Iva Milanović** (*Vuka, Olgina ćerka*), **Smiljana Marinković** (*Marija, služavka*).

Reditelj **Jug Đorđević** je u svom autorskom slovu, postavio pitanje kojim problematizuje koliko prećutana ili neizgovorena istina može uticati na to da se smrt počne posmatrati kao blagostanje.

Oduvek mi je bilo teško da formulišem „reč reditelja“ u unapred zadatoj formi. „Reč reditelja“ nosi izvesnu težinu – u odnosu na nju publika, ali i kritika, često vaga da li je ono što je napisano zaista sprovedeno na sceni. Uostalom, reč je oduvek imala težinu. I u Bojićevom komadu, napisanom pre više od jednog veka,

Foto: *Narodno pozorište u Beogradu*

Šuma tajni i neizgovorenih istina

upravo je reč ta koja pokreće lavinu. Bilo da je tajna ili javna, izgovorena, prećutana ili zatomljena, jedna jedina reč – na primer: incest, bolest, novac, čast – može skupo da košta likove koji, kao i berberin iz bajke, pokušavaju da svoje tajne zakopaju duboko, nadajući se da iz te rupe neće izrasti zova od tri pruta, lepa i visoka kao stena. Ali šta se desi ako od svih tih tajni, strahova i neizgovorenih istina izraste ne samo jedno drvo, nego čitava šuma i njen korov, koji preplave svet? Šta se desi ako, u tom gustišu, smrt počnemo posmatrati kao blagostanje? Šta onda, zapitao se Đorđević?

U eksplikaciji dramaturga **Đorđa Kosića**, kroz pitanje žanrovskog određenja *Gospođe Olge*, ona *lebdi* između građanske drame i komedije. Zbog te odluke, koja pobuđuje čuđenje, možda se nazire odrednica koja počiva u Bojićevom neobičnom smislu za humor.

što piše Aristotel: da u komediji gledamo ljude „lošije od nas samih“, i smejemo se njihovim slabostima (kao što se u tragediji ugledamo na likove vrlije od nas). U „Gospođi Olgi“ svakako susrećemo likove slabe, lenje i razmažene, bez moći da prežive jedan dan poštenog rada, bez snage da žive život. Odgovor, možda, leži u frazi koja se više puta ponavlja kroz komad: „Oni se bore protiv svoje krvi, protiv sopstvenog kalupa, sopstvene prirode“ – dakle, genetike. Genetski determinizam je karakteristika naturalističke drame, a ne građanske, između ostalog, opisao je Kosić.

U kritičkom osvrtu *Vrenje loše krvi* (*Radar*, 10. februar 2026) scenarista i publicista **Boban Jevtić** cijeni da Đorđević izmješta radnju drame iz građanske udobnosti salona u pravu i metaforičnu močvaru (scenografija Dragana Purković Macan), koja na jednostavan, ali efektan način

Foto: *Narodno pozorište u Beogradu*

Gospođa Olga lebdi **izmedju građanske drame i komedije**

Šta je, onda, „Gospođa Olga“, ako nije građanska drama? Ako je verovati samom autoru, Bojiću, i njegovom podnaslovu, u pitanju je jedna – komedija! Ovakva odluka autora sa razlogom pobuđuje čuđenje. Uprkos nesumnjivo duhovitim elementima teksta, teško je spojiva ideja komedije i tema incesta, bolesti i ucene – osim možda u nekoj savremenoj, radikalno crnoj komediji, što „Gospođa Olga“, opet, nije. Odgovor je, možda, u Bojićevom neobičnom smislu za humor, ili pre u onome potcrtava složene sile koje određuju naše likove.

S jedne strane, ta ustajalost ne da likovima da se iščupaju iz determinisanosti svojih sudbina, ali s druge strane ona i omogućava skrivanje, kako onog što se zna, tako i onog što se upravo dešava. Ta močvara će nestati kada se stvari budu nazvale pravim imenom, kada iza građanske forme bude razgolićena sva sirovost želja i ambicija, zapisao je Jevtić.

M. Radonjić

Upoznajte pozorišta sa festivalskog repertoara

Narodno pozorište u Beogradu i *Narodno pozorište* Republike Srpske

Tradicije i bogatstva narodnih pozorišta

Narodno pozorište u Beogradu osnovano je 1868. godine, u vrijeme kada je Srbija imala nešto više od 1,2 miliona stanovnika, a Beograd tek oko 25 000 žitelja. Iako je grad još bio na prelazu između orijentalnog nasljeđa i evropskog načina života, bez razvijene infrastrukture, u njemu je jačala potreba za obrazovanjem, naukom i kulturom. Nakon više neuspjelih pokušaja osnivanja stalnog profesionalnog teatra, koji datiraju još od 1842. godine, *Narodno pozorište* konačno je osnovano 1868. Prva predstava, *Đurađ Branković*, Karolja Obernjaka, izvedena je 22. novembra iste godine u gostionici *Kod engleske kraljice*, koja je narednih godinu dana služila kao privremeni dom Pozorišta.

Prvi glumački ansambl činili su istaknuti umjetnici *Srpskog narodnog pozorišta*, *Hrvatskog narodnog kazališta* i putujućih pozorišnih družina. Nakon prekida rada, tokom Prvog svjetskog rata, uslijedio je period umjetničkog procvata, obilježen dolaskom školovanih

Foto: *Narodno pozorište Beograd*

Zgrada *Narodnog pozorišta* u *Beogradu*

Izgradnji današnjeg zdanja *Narodnog pozorišta* u Beogradu prethodili su brojni pokušaji da se obezbijedi odgovarajući prostor za pozorišne predstave, koje su decenijama izvođene u improvizovanim salama, hotelima i kafanama. Zdanje, čiji se projekat pripisuje arhitekti Aleksandru Bugarskom, svečano je otvoreno 30. oktobra 1869. godine. Sa salom od oko 800 mjesta, *Narodno pozorište* postalo je jedno od najreprezentativnijih zdanja Srbije, arhitektonski nadahnuto čuvenom *Milanskom skalom*. Istorija *Drame*, *Narodnog pozorišta* u Beogradu obuhvata četiri razvojna perioda: od osnivanja do Prvog svjetskog rata, između dva svjetska rata, od 1945. do raspada Jugoslavije i od 1991. godine do danas.

reditelja, scenografa i kostimografa, naročito ruskih umjetnika, koji su doprinijeli modernizaciji pozorišnog izraza. U međuratnom periodu, Nušić postaje jedan od najizvođenijih i najpopularnijih domaćih pisaca, dok glumački ansambl obilježavaju velika imena poput: Žan-

ke Stokić, Ljubinke Bobić i Milivoja Živanovića. Poslije Drugog svjetskog rata, Pozorište se postepeno okreće savremenim umjetničkim tokovima, svjetskoj avangardi i novoj domaćoj dramaturgiji, afirmišući stvaralaštvo Miroslava Krleže, Aleksandra Popovića, Ljubomira Simovića i drugih značajnih dramskih pisaca. Pored *Drame*, *Narodno pozorište* ima bogatu tradiciju *Opere* i *Baleta*, koje su usmjerene ka savremenim umjetničkim izrazima, držeći se snažno utemeljenih korijena.

Foto: *NPRS*

Zgrada *NPRS*

Narodno pozorište Republike Srpske, jedna od najznačajnijih institucija kulture u Republici Srpskoj, osnovano je 2. septembra 1930. godine pod nazivom *Narodno pozorište Vrbaske banovine*. Prve predstave izvođene su u adaptiranom prostoru nekadašnje *Sokolane*, sa gledalištem koje je moglo da primi oko 400 posjetilaca. Već u prve dvije sezone izvedene su čak 632 predstave, što svjedoči o izuzetnoj umjetničkoj aktivnosti i interesovanju publike za novu kulturnu instituciju. Značajna prekretnica u razvoju Pozorišta dogodila se 1934. godine, kada je preseljeno u novo, namjenski izgrađeno zdanje, prvobitno nazvano *Dom kralja Petra I Velikog Oslobodioca*. Zgrada je podignuta prema projektu arhitekte Josifa Goldnera, a njena arhitektura objedinila je elemente moderne, Bauhausa i neoklasicizma. Pozorišna scena u novom prostoru otvorena je izvođenjem Kočićevog *Jazavca pred sudom*.

Foto nprs-2022 ili sala narodnog pozorišta u banjaluci (odaberi)

Tokom Drugog svjetskog rata, Pozorište je nastavilo da djeluje u složenim istorijskim okolnostima, dok je poslijeratni period donio promjene u organizaciji i repertoarskoj politici. U skladu sa društvenim i kulturnim prilikama, na sceni su se smjenjivala djela domaćih i stranih autora, a Pozorište je postepeno razvijalo svoj umjetnički identitet i širilo krug publike.

Kroz gotovo devet i po decenija postojanja, *Narodno pozorište Republike Srpske* izraslo je u značajno središte profesionalnog pozorišnog stvaralaštva, njegujući dramsku tradiciju i otvarajući prostor za nova umjetnička istraživanja. Njegova istorija neraskidivo je povezana sa kulturnim razvojem Banje Luke, dok kontinuiranim radom, raznovrsnim repertoarom i saradnjom sa umjetnicima iz regiona nastavlja da doprinosi savremenom pozorišnom životu.

Poziv na izvore:
https://www.narodnopozoriste.rs/lat/istorijat
https://www.np.rs.ba/o-nama/istorijat/

O predstavama sa festivalskog repertoara (van konkurencije u čast nagrađenih)

Centrala za humor (*Narodno pozorište u Beogradu*)

O vremenu kad je glumac, glumcu bio vuk

Nakon saopštenja Odluke Žirija ko su lauerati ovogodišnjeg izdanja ***Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026***, u čast nagrađenih biće izvedena predstava ***Centrala za humor***, beogradskog ***Narodnog pozorišta***. Djelo je rađeno po tekstu **Đorđa Kosića**, u režiji **Olje Đorđević** i dramaturgiji **Jefimije Sekulović**. Za kostimografiju zadužena je **Marija Marković Milojev**, a scenografiju potpisuje **Ljubica Petrović**. Koreografiju je radila **Andreja Kulešević**, kompozitorka je **Irena Popović Dragović**. Scenski govor je djelo **Ljiljane Mrkić Popović**. Asistentkinja kostimografkinje je **Milena Kostić Jojić**, dok je asistentkinja scenografkinje **Jasna Saramandić**.

Uloge su povjerene: **Radovanu Vujoviću** (*Aleksandar Cvetković Aca*), **Milošu Đorđeviću** (*Jovan Tanić*), **Jovanu Jovanoviću** (*Nikola Popović*), **Vanji Milačić** (*Žanka Stokić*), **Pavlu Jerinić-u** (*Mirko Milisavljević*), **Suzani Lukić** (*Ljubinka Bobić Boba*).

Za vrijeme ratnih sukoba, postojali su brojni tereti kao i pitanja. Biti glumac i pronalaziti utjehu od rata baš na sceni kroz humor i komediju, čin je kom su se okrenuli poznati glumci **Jovan Tanić**, **Aleksandar Aca Cvetković**, kada se pridružuju komičnom pozorištu ***Centrala za humor***. Ipak, sve vrijeme, *disao* je teret pitanja: *Kako biti na pozornici, dok je zemlja u kojoj živiš u strašnoj krizi i vrtlozima rata*? Isto pitanje su

Predstava o potkazivanju

sebi postavljali njihove kolege i prijatelji: **Žanka Stokić**, **Ljubinka Bobić**, **Mirko Milisavljević** i **Nikola Popović**.

Olja Đorđević u svom rediteljskom iskazu govori o *zanimljivom vremenu* pred kraj Drugog svjetskog rata, kada se grabilo, potkazivalo, mijenjalo tokom noći, zarad profita, a gaženja moralnih principa. U svemu tome, umjetnost je izgleda istorijski *morala da trpi* svodjenje davno napravljenih računa, na sceni rata, u kom se sve i ništa ne prašta.

otkako su Aca, Jovan i ostali bili u ovoj zgradi i hodali istim ovim hodnicima kojima mi idemo, dok pokušavamo da sklopimo sve kockice u potrazi za njihovom pričom, zapisala je Đorđević.

***Centrala za humor* Đorđa Kosića** satkana je kroz sjećanja, a struktura tih sjećanja, ocjenjuje dramatruškinja **Jefimija Sekulović**, sa sobom nosi ambivalentnu hronološku dimenziju, koja diktira dinamiku između dramskog i komičnog u komadu, postavljajući nam pitanje – šta je trebalo učiniti u tom trenutku?

Radovan Vujović i Miloš Đorđević

U jednom takvom „zanimljivom“ vremenu, pred kraj Drugog svetskog rata, u društvu koje se nepovratno menjalo u nešto novo, svako je tražio svoje mesto i grabio (često i bukvalno) mogućnost da u novonastaloj situaciji profitira. Tada, kao i sada, dojučerašnji principi, pripadnost političkoj oranizaciji ili određenoj društvenoj grupi – sve se menjalo preko noći. Jer, ako istoriju pišu pobednici, valja biti na strani pobednika. Svako odstupanje od elementarnog morala, pravda se večitom pragmatičnošću – tako to ide. U tim previranjima, neminovno, sve ono lično, davno zakopano, nikad oprošteno, frustrirajuće, jadno i sitno – sve izbija na površinu. Svode se davno napravljeni računi. Ljudi postaju potkazivači svojih bližnjih, brat udara na brata, kum na kuma, a u pozorištu – glumac glumcu postaje vuk. Nadmoćno se procenjuje svačija ispravnost, stavlja se u prvi plan sopstvena neosporna pravičnost. U žaru građenja novog, nemilosrdno se obračunava sa starim. Ko ne sluša ratnu pesmu (ili ko, kao Cvetković i Tanić, peva dok drugi ratuju), moraće da sluša oluju. Prošlo je mnogo godina

Autor nas navodi taktilno da osetimo punokrvnost likova koji su zaista postojali i morali da u strahu biraju pozornicu ili mrak – pun stomak ili rat. On, naravno, nikako ne odstupa od istine i kontroverznog pitanja umetničke etike, ali i ne zaboravlja da su mnogi glumci zabavljali publiku u „Centrali“ ili „Narodnom pozorištu“ tokom rata, a 27. novembra 1944. godine, Tanić i Cvetković bili su streljani. Bez suđenja – zbog „Centrale za humor” i pod navodnom optužbom za saradnju sa okupatorom, zapisala je Sekulović, zaključivši svoju dramaturšku riječ stihovima strijeljanog glumca Jovana Tanića.

I tako najzad, svršen je put!
Snovi, ljubav i bol i laske
Prošli, minuli. Turobni kut
danas je: „svet što znače daske“.
Tek noću u snu dolaze senke
Mladosti, kao dusi iz skaske;
I blede strašne očajne maske
Vitlaju lude terevenke.

M. Radonjić

Festival sačuvao samog sebe i ono najljepše u Nikšiću

Nikšićko pozorište je, u okviru edicije *Jubileji*, objavilo polovinom septembra monografiju ***Međunarodni festival glumca (1995–2025)***. Suizdavač ovog značajnog naslova je Javna ustanova Zahumlje, a priređivači su **Slavojka Marojević** i **Milena Radonjić**.

Na 508 stranica monografije, kroz pet cjelina, obrađena su sva festivalska izdanja, njegove različite forme, od *Festivala monodrame Crne Gore*, *Jugoslovenskog festivala Pozorište jednog glumca*, do današnjeg *Međunarodnog festivala glumca*, koji je u osnovi posvećen *Njegovom veličanstvu* – GLUMCU.

Faktografskom metodom sublimiran je trodecenijski bogat život ovog Festivala, kroz pet cjelina: *Organizacija, repertoar, nagrade*; *Odluka sa Obrazloženjem Žirija*; *Foto zapis predstava sa festivalskog repertoara*; *Foto zapis pratećeg programa* i *PRESS Clipping – odabir*, sa akcentom na izuzetno značajnoj arhivi dokumentacionog odjeljenja ***Izdavačke djelatnosti Nikšićkog pozorišta***, kao i materijala iz privatnih arhiva glumaca i drugih dramskih umjetnika i novinara.

U Pogovoru knjige Festival glumca, u naslovu ***Nikšićko pozorište – najtvrđa kula umjetničkog bedema Nikšića***, umjetnički direktor Nikšićkog pozorišta, **Janko Jelić**, istakao je da monografija nije samo faktografski niz, već živi svjedok koji poziva čitaoca da se pridruži u pričanju ove priče.

Pred nama je još jedan tako vrijedan svjedok. Onaj koji je pokupio sijaset tragova o Međunarodnom festivalu glumca u Nikšiću, koji traje više od dvije decenije i koji je sačuvao svoju suštinu i osnovnu misiju kroz sve društvene nedaće i kroz stihije nesumnjivog napretka, koji nekad zna da bude pogubniji od nemaštine i oskudice. Ovaj svjedok nam govori upravo o tome kako je ovaj Festival sačuvao samog sebe, ali i kako je sačuvao ono najljepše u našem gradu Nikšiću, zapisao je Jelić u pogovoru monografije.

Urednica Izdavačke djelatnosti i jedna od priređivača monografije ***Međunarodni festival glumca (1995–2025)***, **Slavojka Marojević**, u Predgovoru je naglasila da *Nikšićko pozorište čitaocima, u ime literarne mudrosti, estetike njenog oživljavanja i ljudske valjanosti, daruje ovaj rukopis u znak obilježavanja velikog jubileja – 30 godina „Međunarodnog festivala glumca“ u Nikšiću.*

Monografija ***Međunarodni festival glumca (1995–2025)*** objavljena je uz podršku Ministarstva kulture i medija Crne Gore (Odluka konkursne komisije za sufinansiranje kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2025. godini) i Opštine Nikšić kao osnivača *Nikšićkog pozorišta*.

Monografija je promovisana krajem oktobra na *69. Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga*, dok je promocija u *Nikšićkom pozorištu* upriličena 4. novembra, u susret *Festivalu glumca*.

Festival značajna adresa

Međunarodni festival glumca, pozorišna svetkovina čiji je producent i organizator **Nikšićko pozorište**, u osnovi je posvećen Njegovom visočanstvu **GLUMCU i GLUMI**, kao „osnovama dramske umjetnosti i pozorišta uopšte". Utemeljen na tom teorijskom, ali i praktičnom postulatu, Festival je prolazio kroz različite forme. Njegov istorijat potiče iz ranih devedesetih godina minulog vijeka, u vrijeme kada pozorište u Nikšiću nije ni postojalo. Kulturno umjetničko društvo *Zahumlje* tih godina, kao i ranije, kroz svoje programe je njegovalo i pozorišne izraze, čime se održavala prekinuta nit pozorišnog stvaralaštva u Nikšiću. U *Zahumlju* je pokrenuta ideja o organizovanju pozorišnog festivala. Tako je u **aprilu 1995. godine** održan ***Prvi festival monodrame Crne Gore***. Već sljedeće godine (1996), Festival monodrame prerastao je u ***Jugoslovenski festival pozorište jednog glumca***. U maju sljedeće godine (1997), održan je **II Jugoslovenski festival *Pozorište jednog glumca***. U aprilu 1998. godine **III Jugoslovenski festival *Pozorište jednog glumca***. Naredne godine (1999) Jugoslovenski festival *Pozorište jednog glumca* nije održan. Kao ***Međunarodni festival glumca*** ustanovljen je i realizovan 2000. godine, takođe u organizaciji *Zahumlja*, kada je uslijedila sedmogodišnja pauza.

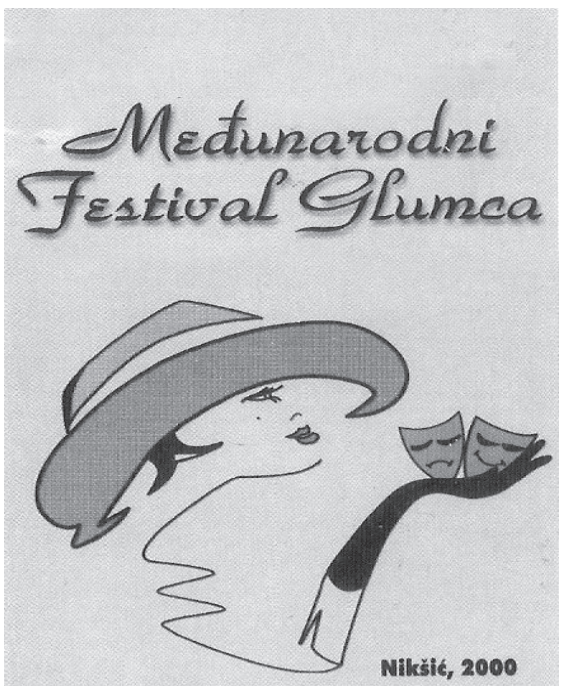

Nikšićko pozorište u februaru 2007. godine, obnovilo je tu značajnu pozorišnu smotru, koja je okupila pozorišne stvaraoce sa prostora bivše Jugoslavije. Od tada je Festival ostvario višestruku misiju. Festivalska izdanja, od 2007. godine do danas, pozorišnoj publici su podarila potpunu žanrovsku raznovrsnost. Istovremeno, Festival je ponudio u glumačkom izrazu i iskazu, široku raznolikost u kreaciji i interpretaciji. Kroz svoju razvojnu genezu i hronologiju, Festival je tragao upravo za svojom prepoznatljivošću. Kroz izdanja, organizaciju i produkciju *Nikšićkog pozorišta*, konačno je utemeljio svoje biće i suštinski se ostvario kao *Festival glumca*, odnosno potvrdio svoje ime i ustanovio sopstveni identitet.

U teatarskom smislu, Festival je iz godine u godinu poprimao duh, i sa aspekta dramaturške i teatrološke nauke, postao *akademija u malom*. Tako je stvorio i opravdao sopstvenu osobenost. Baštineći bogatu kulturnu i pozorišnu tradiciju, Nikšić je uvijek imao prepoznatljivu pozorišnu publiku. Tokom posljednjih izdanja, Festival je doveo izrazito mladu i senzibilnu publiku, što je još jedan kvalitet i posebna misija cjelokupnog projekta, koji, prema ocjenama učesnika, pozorišnih kritičara i teatrologa, ima sigurnu budućnost. Festival je u Nikšić okupio velika glumačka i rediteljska imena iz zemlje i regiona, među kojima su: Špiro Guberina, Ivica Vidović, Zijah A. Sokolović, Mirjana Karanović, Voja Brajović, Milan Lane Gutović, Neda Arnerić, Ana Karić, Boris Buzančić, Meto Jovanovski, Joana Popovska, Emir Hadžihafizbegović, Sergej Trifunović, Mirsad Tuka, Boris Liješević, Dobrila Stojnić, Slobodan Ljubičić, Elizabeta Đorevska, Nataša Ninković, Dragan Pele Petrović, Jasna Đuričin, Mirko Vlahović, Mladen Nelević, Nada Vukčević, Nikola Ristanovski... Oni i njihove druge kolege različitim artizmima, u rediteljskim bravurama najpoznatijih imena sa prostora bivše Jugoslavije, Festivalu su dali posebnu umjetničku vrijednost, zbog čega je između ostalog i prepoznatljiv.

Nikšić je ***Evropska prestonica kulture 2030***, a njegov ***Međunarodni festival glumca*** značajna adresa okupljanja dramskih umjetnika iz ovog dijela Evrope.

S. M.

Sadržaj:

Program Festivala; Rijec više; Intervjui:

Ko je ko na Festivalu **2**
Pozorište povezuje narode, zajednice, kulture **3**
Program Festivala **4**
Rijec selektora Festivala, Miloša Latinovića **7**
Intervju povodom: Miloš Latinović ***8***
Rijec predsjednika Savjeta Festivala, Janka Jelića **10**
Intervju povodom: Janko Jelić **11**
Riječ moderatorke *Okruglog stola*, dr Jelena S. Perić **13**
Intervju povodom: dr Jelene S. Perić **14**
Glumac od kog sve počinje **16**

O predstavama i pozorištima sa festivalskog repertoara:

***Strah i nada* /Krik nade, straha i bijesa** **18**
***Makedonski narodni teatar*/Osam decenija umjetničkog stvaralaštva** **20**
***Contra Mundum*/Vulkan ideja koji se metaforično pretače u pozorište** **21**
***Centar za kulturu Tivat*/ Nasljeđe tradicije i savremenog izraza** **23**
***Profesionalac*/Nova verzija Kovačevićevog klasika** **25**
***Zvezdara teatar*/Pozorište hiljadu galaksija** **27**
***Gdje je primadona?*/Kontrast između žive stvarnosti i pukog privida** **30**
***Pozorište Koper i Gradsko pozorište* Ptuj/ Bogate pozorišne tradicije i savremena priča** ... **31**
***Gospođa Olga*/Riječ oduvijek pokreće lavinu** **33**
***Narodno pozorište u Beogradu* i *Narodno pozorište Republike Srpske*/Tradicije i bogatstva narodnih pozorišta** **35**
***Centrala za humor*/O vremenu kad je glumac glumcu bio vuk** **37**
Festival sačuvao samog sebe i ono najljepše u Nikšiću **39**
Geneza festivala/ Festival značajna adresa **40**

Ministarstvo
kulture
i medija

ОПШТИНА НИКШИЋ

NIKŠIĆKO POZORIŠTE

JU Nikšićko pozorište
Trg Save Kovačevića br **5**

Tel.040/ 213-566
***e-mail*:** niksickopozoriste@gmail.com

Redakcija biltena
Urednica: **Slavojka Marojević**
Tekstove pripremila: **Milena Radonjić**
Tehnička priprema tekstova: **Vesna Vukićević** i **Anka Tomić**
Dizajn korica Biltena: **Sandra Gardašević**
Dizajn i grafički prelom sadržaja Biltena: **Nikola Kadović**

e-mail redakcije Biltena:
niksickopozoriste.id@gmail.com; niksickopozoriste.id1@gmail.com

Štampa:
RAS PRESS

ЦИП – каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2661 – 2534 = Međunarodni festival glumca (Bilten festivala)
COBISS:CG – ID 37070864

NIKŠIĆKO 1884 POZORIŠTE

Ministarstvo kulture i medija

Podržano od Ministarstva kulture i medija

Crna Gora
Ministarstvo turizma

Opština Nikšić

NIKŠIĆKO POZORIŠTE 1884

MEĐUNARODNI FESTIVAL GLUMCA

Nikšić 2026.
5 – 10. novembar

05. 11. (četvrtak)
Nikšićko pozorište/20.00 h
Svečano otvaranje 22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

Franc Ksaver Krec
STRAH I NADA
Adaptacija i režija ***Tatjana Mandić Rigonat***
Makedonski narodni teatar Skoplje

06. 11. (petak)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Inspirisano autobiografijom
„Tajni život Salvadora Dalija“
CONTRA MUNDUM
Koncept i režija ***Veljko Mićunović***
Centar za kulturu Tivat

07. 11. (subota)
Nikšićko pozorište/20.00 h

PROFESIONALAC
Pisac i reditelj ***Dušan Kovačević***
Zvezdara teatar Beograd

08. 11. (nedjelja)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Ken Ludwig
GDE JE PRIMADONA?
(LEND ME A SOPRANO)
Režija ***Katja Pegan***
Pozorište Koper i Gradsko pozorište Ptuj

09. 11. (ponedjeljak)
Nikšićko pozorište/20.00 h

Milutin Bojić
GOSPOĐA OLGA
Režija ***Jug Đorđević***
Narodno pozorište u Beogradu i
Narodno pozorište Republike Srpske Banja Luka

10. 11. (utorak)
Nikšićko pozorište/20.00 h
Dodjela nagrada i svečano zatvaranje
22. Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2026

U čast nagrađenih
Đorđe Kosić
CENTRALA ZA HUMOR
Režija ***Olja Đorđević***
Narodno pozorište u Beogradu

Svake večeri u 22.00 h
RAZGOVORI O PREDSTAVAMA U FOAJEU NIKŠIĆKOG POZORIŠTA
Moderatorka ***Jelena S. Perić***

Igrajmo srcem.

OTVORENI GRAD Nikšić 2030 Evropska prestonica kulture

RTCG

epcg

NIKŠIĆ TURISTIČKA ORGANIZACIJA

NLB Banka

Opština Plužine